

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ BÜLTENİ

ÜCRETSİZDİR Nisan 2025 Yıl 3 / Sayı 15
ISSN 1307 – 6604

23 NİSAN

ULUSAL EGEMENLİK
VE ÇOCUK BAYRAMI

Rutlu Olsun

Türkiye Özel Okullar Derneği ECNAIS üyesidir.

Eğlenceli ve oyun tabanlı etkileşimli aktivitelerle 4 temel dil becerisini ölçün ve öğrencilerin gelişimi için ihtiyaç duyduğunuz tüm içgörülere ulaşın. Tablet üzerinden uygulanan ve yapay zeka temelli değerlendirme sunan Benchmark Young Learners tüm İngilizce öğrenme içerikleriyle birlikte kullanıma uygundur.

Benchmark Young Learners

Yeni nesil öğrenciler için güçlü, etkileyici ve interaktif İngilizce yeterlilik testi Benchmark Young Learners, ilerlemenin hızlı ve kolay bir şekilde değerlendirilmesini sağlar.

Neden Benchmark Young Learners?

- ◆ Öğrencilerin ihtiyaçlarını belirlemeyi ve ilerlemelerini takip etmeyi eğlenceli ve verimli hale getirir.
- ◆ Sınıf ve bireysel ders planlamasını destekleyen kapsamlı raporlar sunar.
- ◆ Tablet üzerinden kolayca uygulanarak 4 temel dil becerisini yapay zeka tabanlı değerlendirir.
- ◆ Her beceriye yönelik detaylı performans özetleri içerir.
- ◆ Ders planlamasını kolaylaştıran beceri geliştirme önerileri sağlar.
- ◆ Öğrenciler ve velilerle rapor ve sertifikaları paylaşma imkanı sunar. Her katılımcıya dijital sertifika verir.

Daha fazla bilgi için: pearson.com/languages

☎ 0216 355 72 40

✉ info@skybusiness.com.tr

🌐 skybusiness.com.tr

in linkedin.com/company/sky-business-tr

BAŞKAN'DAN ÖNSÖZ

Değerli Dostlarım,

Nisan ayı bültenimize, öncelikle ülkemiz ve dünya çocukları bayramı olan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı kutlayarak giriş yapma mutluluğunu siz değerli eğitimcilerle paylaşmak isterim.

20 Nisan 1951 tarihinde kurulan Türkiye Özel Okullar Derneği'nin 74. kuruluş yıl dönümünün kıvancını da birlikte yaşamaktayız. Bu vesile ile başta değerli üyelerimiz olmak üzere, Derneğimizin kuruluşundan günümüze kadar geçen süreçte emeği ve gayreti olan Dernek yöneticilerine ve her kademedeki görev üstlenen eğitim emektarı dostlarımıza teşekkür ediyor ve nisan ayının hepimize şans ve mutluluk getirmesini diliyorum.

Eğitim alanında hizmet vermenin meraklısı olmak veya bu konuda heves duymak yeterli olmaz. Gerçek anlamda eğitime inanmak ve samimiyetle gönül vermek gerekir. Merak ve hevesleri için bu alana yönelenler farkında olmadan ciddi hatalara sebebiyet verebilmektedirler. Eğitim hizmetinin belirlenen mevzuat ve kurallar içinde yürütülmesi esastır. Bu bağlamda özel okullarımızda istenmeyen olumsuz sonuçların önlenmesi için kurumlarımızdaki eğitim faaliyeti denetimlerinin rehberlik öncelikli, yapıcı ve iyileştirici yaklaşımlarla yürütülmesi önemlidir.

Özel okullarda akademik bilgiler verilmesinin yanında; yurttaşlık eğitimi, katılımcılık, sorumluluk bilinci, karakter gelişimi ve benzeri daha birçok yaşamsal disiplinler verilmektedir. Dolayısıyla eğitim kurumlarımızda yürütülecek denetim faaliyetlerinin cezalandırmak ve biraz da ezmek niyetli olması yarar getirmeyeceği gibi yanlışlıkların çeşitlenerek devam etmesine sebep olmaktadır. **Denetimlerin yol gösterici, yüz yüze ve birlikte çalışma etkinliği şeklinde yapılmasının** eğitimimize değer katacağı, başarı ve kaliteyi yükselteceği kuşkusuzdur. Bu konudaki görüş ve önerilerimizin, Bakanlığımız takdirine de arz edilmiş olduğunu paylaşmak isterim.

Özel okul sistemini işletmek, öğretmen etkinliklerini geliştirmek, bireysel ve kurumsal verimlilikleri artırmak, öğrencilerimize kaliteli eğitim fırsatları sağlayıp başarı çitasını yükseltmek daima öncelikli tercihimiz olmuştur. Bunun için **yönetici, denetleyici, öğretmen, öğrenci, veli, her kademedeki resmi ve özel kurumlardaki görevlilerin birlikte, karşılıklı anlayış, rehberlik ve diyalog içinde sağlıklı bir iletişimle** eğitim sistemimizi arzulanan hedeflere ulaştırılabileceği inancındayım.

Saygılarımla,

Zafer ÖZTÜRK
Yönetim Kurulu Başkanı

NİSAN 2025 BÜLTENİ

YIL 3 SAYI 15

SAHİBİ

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ
İKTİSADİ İŞLETMESİ ADINA
ZAFER ÖZTÜRK

KÜNYE

YAYIN KURULU

Zafer ÖZTÜRK
Saim MERAL
Zafer ERASLAN
Hande GÖKSEL
Mina AKCEN
Nigar EVGİN
Mehmet YÜKSEL
A. Can AKYOLLU
Cenk EYÜBOĞLU

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Mina AKCEN

AKADEMİK KURUL

Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN
Boğaziçi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Ayhan AYDIN
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Prof. Dr. Mustafa ÖZCAN
MEF Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Ebru Aktan ACAR
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi

Prof. Dr. Soner YILDIRIM
ODTÜ, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri
Eğitimi Bölümü Öğretim Üyesi

Dr. Jale ONUR
Maltepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi

YAZI İŞLERİ SORUMLUSU

Nalan TUĞ
Dernek Müdürü

WEB

www.tozok.org.tr

İÇİNDEKİLER

EĞİTİMDE YENİ PAYDAŞ: YAPAY ZEKÂ Doç. Dr. Elif POSOS DEVRANİ	4	12	XXIII. GELENEKSEL EĞİTİM SEMPOZYUMU
KOLEKTİF AKIL ile EĞİTİMİ YENİDEN DÜŞÜNMEK Dr. Burcu AYBAT	14	17	SIEMENS HEALTHCARE SAĞLIK A.Ş. İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ
SİSTEM YAKLAŞIMI VE DENGİNİN GÜCÜ Aydoğan EKER	16	18	OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI
ÇOCUK EDEBİYATINDA ETİK Batuhan NAR	17	21	EFEE & ECNAIS KONFERANSLARI
ÖZEL OKUL ÖĞRETMENLERİNİN ALGILARINA GÖRE ÖRGÜTSEL ADALET ve ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ Dr. Tuncay ŞAMDAN	20	23	OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI
SEVGİ ile ÇOCUĞUN GELİŞİMİNE DESTEK OLMAK Murat KURT	22	24	X. EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ PLATFORMU EĞİTİME SİHİRLİ DOKUNUŞ
	25	26	
	27	28	
	29	30	
	31	32	
	33	34	
	35	36	DUYGUSAL OKURYAZARLIK ve SORGULAYICI DÜŞÜNME: PYP ile ÇOCUKLARIN DUYGULARINI KEŞFETMESİ Nihan NAMA
	37	38	OTİZMDE FARKINDALIK YETMEZ, KAPSAYICILIK ZAMANI Dr. Nursinem ŞİRİN
	39	40	GELECEĞİ; GÜMRÜK TARİFELERİNDEN OKUMAK Prof. Dr. Ali Murat FERMAN

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ XXIII. GELENEKSEL EĞİTİM SEMPOZYUMU

Türkiye Özel Okullar Derneği tarafından düzenlenen XXIII. Geleneksel Antalya Eğitim Sempozyumu (GAESXXIII), Kaya Palazzo Otel'de 30 Ocak – 1 Şubat 2025 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

2002 yılından beri geleneksel olarak her yıl sömestr tatilinde düzenlediğimiz, eğitim-öğretim çalışmalarına önemli katkılar sağlayan Antalya Eğitim Sempozyumu bu yıl **“Türkiye’de ve Dünyada Özel Okullar”** temasıyla düzenlenmiştir.

Eğitim sektöründen çok sayıda temsilciyi bir araya getirmeyi başaran Türkiye’nin en önemli eğitim faaliyetlerinden biri olan GAESXXIII’e; Milli Eğitim Bakanımız Sayın Prof. Dr. Yusuf TEKİN, Antalya Valisi, Adana Milletvekili, Almanya Federal Cumhuriyeti Antalya Konsolosu, Fransa Eğitim Ataşesi, Bakanlık bürokratları, özel öğretim kurumlarını temsil eden dernek başkanları, ECNAIS Başkanı ve Portekiz, Finlandiya, Hollanda, İngiltere, Kafkasya ve Orta Asya Özel Okullar Derneği Başkanları ve temsilcileri, IB ve AP Temsilcileri, TOBB Eğitim Meclisi ve İTO Eğitim Komitesi üyeleri, akademisyenler, eğitim uzmanları, basın mensupları, özel okul kurucu, yönetici ve öğretmenlerinden oluşan 2000’in üzerinde eğitimci katılmıştır.

XXIII. GELENEKSEL EĞİTİM SEMPOZYUMU

Ayrıca eğitim ve öğretimle ilgili ürün ve hizmetler sağlayan firmalar fuaye alanında dünyada eğitim alanındaki en son gelişmeleri yansıtan ürün ve hizmetlerini katılımcılara sunmuşlardır.

“TÜRKİYE’DE VE DÜNYADA ÖZEL OKULLAR” teması çerçevesinde Sempozyumda; Farklı ülkelerdeki özel okul sistemleri, özel okullara eğitim öğretim programlarında, öğretmen alımı, öğrenci seçimi, finansal konularda nasıl özgürlükler tanındığını, özel okulların öğrenci başına aldığı devlet desteği ve denetimin nasıl farklı şekillerde gerçekleştiğini, her sistemin kendi içinde sınırlılıklar ve avantajlar barındırdığını, her ülkede özel/bağımsız okulların farklı anlama geldiğini, özel okullar varlıklarını sürdürdükleri ülkenin ekonomik ve kültürel yapısından etkilendiği gibi farklı örneklerle kendimizi karşılaştırıp nerede olduğumuzu sorguladığımız bir ortam oluştu.

Sempozyuma değerli katılımlarından dolayı Milli Eğitim Bakanımız Sayın Prof. Dr. Yusuf TEKİN, Antalya Valisi Hulusi ŞAHİN, Adana Milletvekili Sayın Müzeyyen ŞEVKİN, Almanya Federal Cumhuriyeti Antalya Konsolosu Martin TCSHERNER, Fransa Eğitim Ataşesi Xavier WASSON, MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdür Yardımcısı Mehmet BARAN, Bakanlık bürokratları, özel öğretim kurumlarını temsil eden dernek başkanları, ECNAIS Başkanı Rodrigo E MELO ve Portekiz, Finlandiya, Hollanda, İngiltere, Kafkasya ve Orta Asya Özel Okullar Derneği Başkanları ve temsilcileri, IB İş Geliştirme Müdürü Dina KHALAF ve AP College Board Direktörü Paul SANDERS, Khan Academy Başkan yardımcısı Sandeep BAPNA ve Türkiye direktörü Alp KÖKSAL, TOBB Eğitim Meclisi ve İTO Eğitim Komitesi üyeleri, akademisyenler, eğitim uzmanları, basın mensupları, özel okul kurucu, yönetici ve öğretmenlerine teşekkür ediyoruz.

Yönetim Kurulu Başkanımız Zafer Öztürk'ün 23. Geleneksel Antalya Sempozyumu Açılış Konuşması

Sayın Bakanım, Sayın Valim, Değerli Konuklar; Hepinizin bildiği gibi geçtiğimiz hafta başında güne çok acı bir olayla uyandık. Bolu Kartalkaya'da yaşanan o yüreklerimizi yakan yangın haberi ile... Maalesef, birçok okulumuzdan öğrencilerimiz ve velilerimiz de bu yangında yaşamını yitirdi. Bu kahreden faciada yaşamını yitiren tüm vatandaşlarımıza, evlatlarımıza Allah'tan rahmet, geride kalan yakınlarına, sevenlerine sabırlar diliyorum. Ülkemizin ve Milletimizin başı sağ olsun.

Yeni bir sempozyumda yine birlikteyiz. Türkiye Özel Okullar Derneği'nin kuruluşunun 74. yılında, 23. Uluslararası Eğitim Sempozyumunun açılışını yapmanın gururuyla karşınızda bulunmaktayız. İlmek ilmek dokuduğumuz sempozyumumuza hoş geldiniz, şeref verdiniz.

74 yıl önce Atatürk ilkeleri ışığında kurulmuş bir dernek olarak, bu süre boyunca, eğitimle ilgili alınan kararların, hayata geçirilen uygulamaların hemen hepsinde, her aşamasında emeği geçmiş bir sivil toplum örgütüyüz. Bu süre zarfında, sizlerle birlikte yıldan yıla daha da büyüdük, daha da geliştik, daha da güçlendik, ama bununla birlikte sorumluluklarımız da bir o kadar arttı.

Zira her fırsatta dile getirdiğimiz üzere, bebeklikten genç yetişkin yaşa kadar, bize emanet edilmiş olan evlatlarımıza ve bizlere en değerli varlıklarını emanet eden velilerimize karşı olan sorumluluklarımızın bilincindeyiz ve bu bilinçle hareket etmekteyiz. Ancak bu amaçla sürdürdüğümüz bütün çalışmalarımızda yegâne paydaşlarımız öğrenci ve velilerimiz değil. Sorumlu olduğumuz öğretmenlerimiz, çalışanlarımız, yönetim ve işleyişte sorumlu olduğumuz Bakanlığımız ve attığımız her adımda bize yol gösteren; insani birikimlerimiz, etik değerlerimiz, geleceğe ve ülkemize olan sorumluluklarımızın bilinci ve gerekliliğidir.

Böylesine farklı paydaş ve parametrelerle işleyen, ancak emek ve gayretleri ile, toplumun geleceğini inşa eden, kısacası bu denli büyük bir sorumluluk yüklenmiş başka bir sektör, başka bir meslek gurubu var mıdır acaba? Buradan hareketle diyebiliriz ki, eğitim camiası olarak, ülkemizin dünyüz, bugünüz, geleceğiyiz ve olmaya da devam edeceğiz.

Eğitimin tanımı, küreselleşme ve toplumsal yapının dönüşmesiyle, her geçen gün değişmektedir. Sempozyum programımız bu yıl sizlere adeta dünyaya açılan yeni pencereler sunacak. Konuşmacılarımız da bu pencerelerden farklı renklerde yeni vizyonlar katacaklar.

Başka başka ülkelerden gelen değerli konuşmacılarımızın bilgi ve deneyimlerinden faydalanarak, eğitimde daha iyi bir dünya inşa etmek için yol haritamızı birlikte oluşturacağımıza olan inancımız sonsuz. Sempozyumumuzun, eğitim politikalarını daha etkili bir hale getirmek, kültürel farklılıkları anlamak ve sürdürülebilir eğitim çözümleri geliştirmek adına önemli bir kilometre taşı olmasını temenni ediyorum.

Bu düşüncelerle günümüz eğitim faaliyetlerini irdelediğimizde kullanılan yöntem, araç ve tekniklerin çeşitliliği ve devamlı geliştiğini görerek, sempozyumumuzu bir başka önemli yönü ile, teknolojinin eğitimle entegrasyonu ve küresel düzeyde eğitimdeki dijital dönüşümün nasıl şekilleneceği konusundaki tartışmalar, şeklinde de tanımlayabiliriz.

Birlikte geçireceğimiz üç güne baktığımızda, görüyoruz ki kardeş ülke Azerbaycan'dan Hindistan'a, Amerika'dan Almanya'ya, İngiltere'den Fransa'ya eğitim-öğretimin o engin dünyasında, özel okul sistemlerinin nitelikleri ve farklı ülkelerde ki eğitim sistemlerinin özelliklerini ayrıntıları ile dinleyeceğimiz bir eğitim platformunu paylaşacağız.

Konuklarımız dünyanın birçok yerinden buraya bizlerle olmak üzere geldiler ve bu buluşma öyle bir sentez oldu ki, doğudan batıya kuzeyden güneye "Dünyada özel okullukluk ve eğitim sistemlerini" konuşmak için bir araya gelmemizi sağladı. Dünyada eğitim sistemlerini tanıtırken, bazı konuklarımız eğitim dünyasına getirdikleri yeni yöntem ve teknikleri bize anlatacaklar, bazı konuk katılımcılarımız da eğitimin, çağın teknolojik gelişmeleri ile pedagojik hedeflerini nasıl birleştireceğiz diye bilgi paylaşımında bulunacaklar. Elbet yaşanmış deneyimler, güncel pratikler ve eğitimin psikoloji ile buluşma noktaları da ele alınacak başlıklardan olacaktır. Bu sebeple sempozyumumuz da ki paylaşımları eğitim pratiklerimize dahil etmek hepimiz için büyük önem arz edecektir.

Değerli konuklar, her daim inovatif ve yoğun bir şekilde görev yapan bir Bakanlığımızın olduğu bilinen bir gerçektir. Bugün Sayın Bakanımızın aramızda bulunması da bize verdiği değer bir göstergesidir.

Milli Eğitim sistemimizde, geçtiğimiz ders yılından bugüne şöyle bir baktığımızda, Eylül 2023 tarihinden itibaren ülkemizin eğitim sisteminde ciddi değişimler oldu. Resmi ve özel tüm okullarımızı ilgilendiren ders dağıtım çizelgelerinde yapılan revizyon çalışması, özel okulların kurum yönetmelikleri, sınıf geçme ve sınav yönetmeliği, okullarımızda öğrenci devam-devamsızlıklarını denetleyen takip sistemi, Türkiye Maarif Modeli kapsamında belli branş derslerinde yapılan ulusal ve il bazlı ortak sınavlar, diploma denklikleri konusunda YÖK ile yapılmış olan ortak çalışmalar ve buna bağlı alınan yeni kararlar, müfredatlar, ders programları ve okutulan kitaplarla ilgili yapılan yeni düzenlemeler, yeni karar ve uygulamalar bu değişimlerden bazılarıdır.

Tüm bunlar okullarımızda zümrelerimizin, yeni bakış açıları, yeni yöntemler, yeni ölçütler bağlamında fikir alışverişi ve beyin fırtınası yapmalarına imkân sağladığı gibi çocuklarımız ve gençlerimiz için de yeni bir soluk getirmiştir. Çağımızın rekabetçi, hızlı ve değişen dünyasında, eğitim öğretim yaşayan bir organizma gibi sürekli güncellenmeli ve yeniliklere uyum sağlamalıdır. Bu bağlamda Sayın Bakanımıza ve Bakanlığımızın kıymetli bürokratlarına yoğun çalışmalarından dolayı teşekkür ediyorum.

Sayın Bakanım, makamınıza yapmış olduğumuz ziyaretlerde bizi hep dinlediniz, yeri geldi konunun uzmanlarına yönlendirdiniz, yeri geldi bire bir çözüm ürettiniz, bugün izninizle, kendimizi, düşüncelerimizi, görüş ve taleplerimizi, sektörümüzün geleceği ile ilgili önerilerimizi burada eğitimciler meclisinde sizinle paylaşmak arzusundayız. Dolayısıyla sürdürülebilir olmamız için müsaadenizle bazı hususları dile getirmek istiyoruz.

Buna göre; Özel öğretime baktığımız zaman özellikle son 5 yılda öğrenci sayılarımızdaki azalma, kapanan özel okul sayısı endişelerimizi her gün biraz daha artırıyor. Üstelik en önemlisi, ortaokuldan liseye geçişte, LGS puanıyla aldığımız öğrencilerimizi, üniversiteye gönderirken çok daha yüksek başarı yüzdeleri ile yerleştiriyoruz. Bu bağlamda Okullarımızın başarı düzeyi son derece memnuniyet verici olup, özel okulda eğitim almak isteyen öğrenci potansiyeli de ciddi bir oran teşkil etmektedir.

Ancak öyle gerçeklerimiz var ki, bizler özel okul sahipleri, yöneticileri olarak adeta boşa koysak dolmuyor, doluya koysak almıyor durumu ile karşı karşıyayız. Bir yanda özel öğretim kurumu olarak, eğitim hizmetini en donanımlı, en çağdaş, en etkin ve verimli yöntemlerle verme konusunda ciddi sorumluluklarımız varken, bir yanda da eğitim kadrolarımızla beraber dünyada eğitimi takip ederek Türk Milli Eğitimi olarak geride ve kenarda kalmadan, bu sorumluluğumuzu en iyi şekilde ifa etmemiz gerektiği gerçeği var ki; hedef kitlemiz veli ve öğrencilerimiz de bu konuda bizlerin en yakın denetleyicisi ve takipçisi.

Net Başlıklar halinde sıralamak gerekirse; Bakanlığımız tarafından yapılan çalışmalarda, çalıştaylar yapmak suretiyle, Milli Eğitim sisteminde yer alan farklı okul türlerinden ve bilhassa özel öğretim kurumlarından da temsilciler alınır ve görüşlerine yer verilirse süreçler daha verimli işleyebileceği gibi sonuçlar da daha etkin olabilecektir kanaatindeyiz.

Kurumlarımız yüz binlerce öğretmen ve çalışana istihdam imkânı sunmakta, yan hizmetler ile birlikte yarım milyon insana ekmek sağlamaktadır. Bunu sağlarken ekonomiye sunduğu büyük katkının yanında maaş ödemelerimizden kesilen vergi ve SGK primleri ile devlete ciddi bir kaynak sağlamaktadır.

Ancak bu kesintiler söz konusu olduğunda resmi okul öğretmenleri ile özel okul öğretmenlerinin brüt maaşları üzerinde yapılan kesintileri arasında son derece ciddi bir adaletsizlik olduğu sizin de Sayın Maliye Bakanımızın da malumlarıdır. Bu konuda desteğinize ihtiyacımız var. Devletten bu desteği beklerken özel okullardaki öğretmen maaşlarının brüt olarak devlette çalışan öğretmenlerden düşük olmaması için elimizden geleni yapacağız.

Okullarımız ücretsiz okuttuğu öğrencileri ve burslu öğrencileriyle de önemli bir hizmet vermektedir. Yaptığımız iş bir gönül işi olmanın yanı sıra Devletin ücretsiz yapmakla yükümlü olduğu bir görevdir.

Ülkemizin her çocuğu Milli Eğitim Bakanlığı bütçesinde hak sahibidir. Zaman içinde her öğrencimizin velisine, bir öğrencinin devlete maliyeti oranında kaynak aktarılmasını arzu ediyoruz. Buna mukabil velilerden gelen bu miktardaki ödemeleri ayrı bir

hesapta toplayıp çalışanlarımızın vergi ve SGK prim ödemelerinde kullanmayı taahhüt ediyoruz. Hiç şüphesiz bu destekler öğretmen maaşlarımızı en iyi seviyeye çekecektir.

Bunu söylerken resmi okul öğretmenleri ile birlikte bu ülkenin geleceği için çocuklarımızı yetiştiren fedakâr öğretmenlerimize yeşil pasaport talebimizin, en tabii hakları olduğunu da dile getirmek isterim.

Okullarımızda ki boş kontenjanları değerlendirmek üzere devletin ihtiyaçlarına göre hizmet satın almasını talep ediyoruz. Üstelik gerek yatırım bütçeleri gerekse personel giderleri düşünüldüğünde bu uygulama Devletimiz açısından son derece tasarruflu olacaktır.

Her konuda Devletimize sonsuz saygı duyan kurumlarımızın denetlemelerinin ceza odaklı değil, rehberlik odaklı olması konusunda da desteklerinizi arz ediyoruz.

Son olarak toplumda en çok tartışılan konu olan özel okul ücretlerine değinmek isterim.

Bilindiği gibi sudan elektriğe, doğalgazdan internete tüm masraflarımız, günden güne artarken en ufak bir destek ve teşvik almıyoruz. Sempozyum süresince, farklı ülkelere baktığımızda birçok ülkede özel okulda çocuk okutan velilere çeşitli teşvikler verildiği gibi okullara da mali destekler sağlandığı görülecektir.

Oysa eğitim öğretim faaliyetlerimizde yenilikçi çalışmalara ve standartlarımızda yeni donanımlara ihtiyaç duyulması sebebiyle alt yapı harcamalarımız 10 yıl öncesine oranla çok daha fazla artmıştır. Öğretmenlerimizin ek dersleri ve etüd saatleri artmış, öğrencilerimize sunduğumuz etkinlikler çok daha fazla çeşitlenmiş, ulusal ve uluslararası temsil daha ileri düzeye yükselmiş ve sonuç itibarıyla çağın gerisinde kalmama adına hedef çitımız eskiye oranla çok daha yükselmiştir. Tabii ki tüm bunlar mali kaynaklar gerektirmekte olup taleplerimiz bu gerekçeler ile ilgilidir.

Ülkemizde her yıl bizleri karalayan haksız bir döngü yaşanmakta. Özel okul ücretleri açıklandığında, yazılı ve görsel basında özel okullara yönelik adeta bir linç kampanyası başlatılıyor. Bu haberlerin burada yıllarını vermiş tecrübeli basın mensuplarının değerlendirmeleri değil, özel olarak bu konuyu bekleyen popülist bir zümrenin maksatlı çalışmaları olduğunu düşünmekteyiz.

Basınımız maalesef eski basın değil. Bu ücretlerin yükselmesinin nedenleri nedir? Derinlemesine araştırma yaparak, toplumu ve devleti doğru bilgilendirmeye ne zaman ne de kaynak ayırmak isteyen var.

Bir anlamda yaşanan ekonomik dar boğaz ve yüksek seyreden enflasyon nedeniyle özel okul velilerinin sıkıntılarını dile getirmeyi saygıyla karşılız ancak ne yazık ki yaklaşık 50 okulun ücretleri on bin kurumdan oluşan bu sektöre mal edilerek, sektöre soyguncu damgası vurulması bizleri derinden üzmektedir.

Malumunuz son beş yılda defalarca ücret belirleme kriterleri değişti. Geldiğimiz nokta acı gerçeği ortaya koyuyor. Bazı okulların kademe başlangıç sınıfları ile kademe sonu sınıfları arasında üç kat ücret farkı var. Özellikle ücret skalasında altta yalanan bazı kurumlar, azınlıkta da olsalar açığı yan hizmetlerden kapatmaya çalışıyor ve sıkıntı gittikçe büyüyor.

Oysa yönetmelikteki ücretler ve hizmet ücretleri ile ilgili tüm kısıtlamalar kaldırılırsa arz talep dengesi içinde sistem oturacaktır. Veli, ücret-kalite dengesini en iyi şekilde değerlendirip, okul tercihlerini buna göre yapacaktır.

Eğer kurumlar içinde yanlış ve eksik yapanlar olursa, hiç şüphesiz en üst denetleme organı Bakanlığımız ve Devletimizdir. Teftişler ile bu kurumlar hakkında gereği yapılarak, topluma güven ve hizmet ortamı sunulabilir.

Mevcut eğitim sisteminden özel okulları çıkardığımızda, bunun kazananı olmayacağını düşünüyoruz. Çünkü Özel Öğretim camiası eğitim hizmetini devleti ile paylaşan ve destekleyen önemli bir sektördür. Bunu tekrar vurgulamak istiyorum. Bu yüzden sorumsuzca yapılan açıklamaları basınımızın yapmamasını önemle rica ediyorum.

Tekrar konumuza dönersek değerli konuklarımız, eğitim dünyasında bir marka kimliği kazanmış olan Uluslararası Antalya Eğitim Sempozyumunun, her yıl olduğu gibi bu yıl da eğitim öğretim faaliyetlerimize katkı sunacağı inancındayız.

Bizler her çabamızda, topluma yeni yeni bireyler kazandırma amacındayız. Aslında eminim bir çoğunuzun çok iyi bildiği deniz yıldızının hikayesinde olduğu gibi, elimize gelen, bizlere emanet edilen her çocuk, suya hasret deniz yıldızı gibi, bilgi ve beceriyle beslenir ve şekillenir, bunu gerçekleştiren, eğitimin her kademesinde emek veren bizleriz, sizlersiniz, hepimiziz!

Hayat akarken, hangi birisini demeden, ne kadar çok çocuğumuzun yaşamında fark yaratmasına imkân tanırırsak, toplum olarak o kadar gelişir ve ilerleriz. Bunu gerçekleştirmek için de yolumuzun ve ufkumuzun açık olması gerekir.

Sözlerimi bitirmeden önce, sektörümüze büyük katkılar sağlayan yakın zamanda kaybettiğimiz eski yönetim kurulu üyemiz Sayın Kemalettin Erbilgin'i anmadan geçmek istemiyorum. Kendisini saygı ve rahmetle anıyorum. Mekânı cennet olsun. Acılı Ailesine ve sevenlerine sabırlar diliyorum.

Uzun lafın kısıası; Sayın Bakanım ve Değerli eğitimci dostlarım, aydın Türkiye'nin, aydın gençlerini el birliği ile yetiştirmek dileğiyle, sempozyumumuzun gerçekleşmesinde katkısı olan, konuşmacılarımızdan, katılımcılarımıza, eğitim dünyasının destekçilerinden paydaşlarına, burada bizimle olan ve emek veren herkese yürekten teşekkür ederim. İyi ki geldiniz. İyi ki burada hep birlikteyiz. Başarılı ve verimli bir sempozyum dileklerimizle.

SEMPOZYUMDA KONUŞMA

Prof. Dr. Acar BALTAŞ
Psikolog

Bedrettin DALAN
Yeditepe Üniversitesi Kurucu ve
Onursal Başkanı

Sezgin YILMAZ
Türkiye İş Bankası, Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Jale ONUR
TÖZOK Uluslararası Programlar Komisyonu Başkanı

Rodrigo Queiroz e MELO
Avrupa Bağımsız Okullar Ulusal Birlikleri Konseyi Başkanı

Rudolf Elliott LOCKHART
İngiltere Bağımsız Okullar Derneği

Darlene FISHER
NEASC Danışmanı ve Uluslararası Akreditasyon Lideri

Prof. Dr. Soner YILDIRIM
ODTÜ Eğitim Fakültesi

Martin TCSHERNER
Almanya Federal Cumhuriyeti Antalya Konsolosu

Xavier WASSON
Fransa Eğitim ve Kültür Ataşeliği

Mine ERİM
TÖZOK Uluslararası Programlar Komisyonu Başkan Yard.

Dina KHALAF
IB Geliştirme ve Tanıma Müdürü

YAPAN AKADEMİSYENLER

Paul SANDERS

College Board İcra Direktörü

Prof. Dr. Rukiye Didem TAYLAN SAYGILI

TÖZOK Akademik Danışmanı

Piet JANSEN

Hollanda Bağımsız Okullar Derneği

Markku MOISALA

Finlandiya Bağımsız Okullar Derneği

Francesco BANCHINI

Kafkasya ve Orta Asya Özel Okullar Derneği

Emin ÇAPA

Gazeteci

Alp KÖKSAL

Khan Academy Türkiye Direktörü

Sandeep BAPNA

*Vice President of International Operations
Khan Academy*

Salman KHAN

Founder Khan Academy

Zafer ERASLAN

Eğitim Yöneticisi

Av. Esma GÜLBENK- SMMM Lütfi GÜLBENK

Gülbenk Danışmanlık

ANDREAS SCHLEICHER

OECD Eğitim ve Beceriler Direktörü

Prof. Dr. Eren CEYLAN

Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DENEĞİ XXIII. GELENEKSEL EĞİTİM SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ 30 Ocak – 1 Şubat 2025, Antalya

Türkiye Özel Okullar Derneği tarafından düzenlenen **"TÜRKİYE'DE VE DÜNYADA ÖZEL OKULLAR"** temalı XXIII. Geleneksel Eğitim Sempozyumu, Antalya Kaya Palazzo Otel'de 30 Ocak – 1 Şubat 2025 tarihlerinde gerçekleştirilmiştir.

Milli Eğitim Bakanımız Sayın Yusuf TEKİN, Antalya Valisi Hulusi Şahin, Adana Milletvekili Sayın Müzeyyen ŞEVKİN, Almanya Federal Cumhuriyeti Antalya Konsolosu Martin TCSHERNER, Fransa Eğitim Ataşesi Xavier WASSON, Bakanlık bürokratları, özel öğretim kurumlarını temsil eden dernek başkanları, ECNAIS Başkanı Rodrigo e MELO ve Portekiz, Finlandiya, Hollanda, İngiltere, Kafkasya ve Orta Asya Özel Okullar Derneği Başkanları ve temsilcileri, IB İş Geliştirme Müdürü Dina KHALAF ve AP College Board Direktörü Paul SANDERS, Khan Academy Başkan yardımcısı Sandeep Bapna ve Türkiye direktörü Alp Köksal, TOBB Eğitim Meclisi ve İTO Eğitim Komitesi üyeleri, akademisyenler, eğitim uzmanları, basın mensupları, özel okul kurucu, yönetici ve öğretmenlerinden oluşan 2000 üzerinde katılımcı ile 3 gün boyunca "Türkiye'de ve Dünyada Özel Okullar" konusu 8 konferans, 3 panel ve 3 çalıştayda ele alınmıştır. Ayrıca eğitim ve öğretimle ilgili ürün ve hizmetler sağlayan firmalar fuaye alanında dünyada eğitim alanındaki en son gelişmeleri yansıtan ürün ve hizmetlerini katılımcılara sunmuştur.

Bu sempozyumda farklı ülkelerdeki özel okul sistemleri, değerleri ve geleneklerinden ilham aldık. Özel okullara eğitim öğretim programlarında, öğretmen alımı, öğrenci seçimi, finansal konularda nasıl özgürlükler tanındığını, özel okulların öğrenci başına aldığı devlet desteği ve denetimin nasıl farklı şekillerde gerçekleştiğini gözlemledik. Her sistemin kendi içinde sınırlılıklar ve avantajlar barındırdığını, her ülkede özel/bağımsız okulların farklı anlama geldiğini gördük. Özel okullar varlıklarını sürdürdükleri ülkenin ekonomik ve kültürel yapısından etkilendiği için eğitim kültürünü transfer etmek zor olsa da farklı örneklerle kendimizi karşılaştırıp nerede olduğumuzu sorgulamak önemliydi.

Ancak bu şekilde, eğitimde değerlerin önemine dikkat çeken Hollanda ile benzer sorunlarla karşılaştığımızı, denetimin minimum düzeyde olduğu Finlandiya'da kurumların birbirine olan güvenini, İngiltere gibi ülkelerde kendi müfredatını yapılandırma özgürlüğü olan okulların velilerin istekleri ve sınav sisteminin gerektirdikleri doğrultusunda nasıl yapılandırıldıklarını görebiliriz. Bu gibi uluslararası buluşmaların artması farkındalığımızın gelişmesine katkıda bulunacaktır. Uluslararası vizyona sahip ama milli değerlerinden kopmayan nesiller ancak böyle bir ortamda yetişebilir.

Araştırmalar, ülkemizde sosyokültürel farklılıkların öğrenci başarısı üzerinde güçlü etkisine işaret ediyor. Bu bağlamda okul ve öğretmenin güçlenmesi, toplumda öğrenmenin önemine dair bilincin gelişmesi önemli. Bununla beraber devletlerin okullara sağladığı finansman da öğrenci başarısını etkileyen faktörler arasında.

Eğitime yatırım yapmaktan daha iyi bir ekonomi politikası düşünülebilir mi?

Global düzlemde yapılan araştırmalarda öğretmen istihdamı, bütçe planlaması, eğitim öğretim programları içeriğinin oluşturulması konularında özerkliğe sahip okulların daha başarılı olabileceğini ama özellikle dış değerlendirme sınavları veya akreditasyon gibi süreçlerle kalite çalışmalarının yapılması gibi ön koşulların olduğunu gösteriyor.

Eğitim bireyleri şekillendirmek ve hayal gücünü özgürleştirmektir. Eğitim lideri Tirozzi'nin bizlere hatırlattığı gibi, "Artık okul müdürünün liderlik fırcasını tuvale sürerek yarının okullarının nasıl olması gerektiğine dair bir vizyon çizme zamanı gelmiştir." Liderlik, öğrencilerin başarıya ulaşmasını sağlayan, pozitif, motive eden ve kapsayıcı okul kültürlerini şekillendirmede kilit bir rol oynar. En iyi okullar, yalnızca öğrenme kurumları değil, aynı zamanda gelecek nesli şekillendiren dinamik, değer odaklı topluluklardır. Bu topluluğun misyonu, yalnızca akademik başarı değil; öğretmenlerin ve öğrencilerin sosyal, duygusal ve entelektüel gelişimlerini ve iyi oluşlarını, akademik bilgiyi yaşamlarında karar verme süreçleri için kullanmalarını destekleyen bir organizasyon kültürü inşa etmektir.

Farklı ülkelerle kendimizi karşılaştırdığımızda, teknolojik gelişmeleri ve ekonomik kalkınma fırsatlarını kaçırmış olduğumuzu düşündüren, beyin göçünün yaşandığı bir tablo ile karşı karşıyayız. Diğer yandan eğer sorgulama temelli bir öğretimi benimsersenek, üst düzey düşünme becerilerine odaklanırsak, teknoloji ve yapay zeka uygulamalarını da düşünmeyi erteleyen değil ona fırsat veren biçimde eğitime entegre edersek gelecekte hala umutlu olabiliriz. Önümüzdeki zorluk sadece teknolojiyi takip etmek veya uluslararası sınavlardaki sıralamamızı yukarıya çıkarmak değil, eğitimin kalbini ve ruhunu, öğrenme aşkını yeniden canlandırmak olabilir. Öğrenciler, onlara sunabileceğimiz en iyi okulları hak ediyor, öğrenme ve gelişim için fırsatlar yaratan ve her öğrencinin potansiyelini gerçekleştirebileceği okullar.

Etkili Bilim

www.etkilibilim.com

MEB - IB - PYP - CAMBRIDGE UYUMLU Her Sınıfta Deneylerle Eğitim

Okul öncesinden liseye kadar her yaş grubuna özel yenilikçi ve müfredata uyumlu deney setleriyle, eğitimde devrim yaratıyoruz. Etkili Bilim olarak amacımız, öğrencilerin sadece bilgi edinmesini değil, keşfetmesini, üretmesini ve bilimi yaşamlarının bir parçası haline getirmesini sağlamak.

Ortaokul

Kazanım Odaklı Deneyler

Özel Deney Paketleri: Öğrenciler müfredat kazanımlarını uygulamalı öğrenir. Ünite içindeki her kazanıma bir deney.

LGS'ye Hazırlık: Deneyler, sınav başarısını ve soru çözüm becerilerini artırır.

Okul Öncesi ve İlkokul

Eğlenceli Hikayelerle Deney Seti

Eğlenceli kahramanlar ve sürükleyici hikayelerle bilim, okul öncesi ve ilkökul öğrencileri için keyifli bir maceraya dönüşüyor. Özel hazırlanmış deney setleri, her kazanıma uygun içerik sunarak etkili ve kalıcı öğrenmenin yolunu açıyor.

Lise

Fizik, Kimya ve Biyolojide Deneylerle Etkili Öğrenme

Branşlara Özel Deney Setleri: Fizik, kimya ve biyolojiye özel tasarlanan deney setleri, konuların daha kolay ve kalıcı öğrenilmesini sağlar.

Sınav Başarısına Katkı: Deneyssel öğrenme, derinlemesine kavrayış sağlayarak sınavlarda fark yaratır.

Neler Sunuyoruz?

Etkili Bilim, eğitim dünyasında geniş ürün ve hizmet yelpazesiyle fark yaratıyor:

Deney
Setleri

STEAM
Paketleri

Robot
Setleri

Kulüp
Bilim
Setleri

Bilim
Gösterileri

Etkili Bilim

Geleceği Şekillendiren Eğitim Çözümleri

0543 263 24 54

info@etkilibilim.com

@etkilibilim

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ ve SIEMENS HEALTHCARE SAĞLIK A.Ş. İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜ

Türkiye Özel Okullar Derneği ve Siemens Healthcare Sağlık A.Ş. arasında iş birliği protokolü imzalandı.

Siemens Healthcare Sağlık A.Ş. alanında uzmanlaşmış çalışanlarının; TÖZOK üyesi okullarında öğrencilere yönelik sağlık okuryazarlığını artırmak amacıyla temel sağlık teknolojilerini tanıtımı ve öğrencilerin gelecekteki kariyer tercihlerine yön vermelerini sağlamak üzere eğitim ve seminerler düzenlenmesi amacı ile yapılan işbirliği protokolü bugün Odakule'deki merkezimizde yapıldı.

Yönetim Kurulu Başkanımız Zafer Öztürk ve Siemens Healthcare Sağlık A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı ve CEO'su Enis Sonemel arasında yapılan protokolün okullarımız için verimli olmasını diliyoruz.

Eğitim Sektörüne özel KAMPANYA

Android Pos, Sanal POS, Link ile ödeme ve SoftPOS ürünlerimizden oluşan EsnekPOS ailesi ile tanışın.

Tahsilatlarınızı taksitlendirme fırsatıyla kolayca yönetin, nakit akışınızı güvenceye alın.

Üstelik tahsilatınız ertesi gün hesabınızda!

elexse
ELEKTRONİK PARA A.Ş.

10
YIL

HEMEN BAŞVUR

EsnekPOS bir ELEKSE A.Ş. markasıdır.

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ OLAĞANÜSTÜ GENEL KURUL TOPLANTISI

Türkiye Özel Okullar Derneği'nin Olağanüstü Genel Kurul Toplantısı, 6 Mart 2025 Perşembe günü aşağıdaki gündem dahilinde Derneğimizin Odakule'deki merkezinde yapılmıştır.

GÜNDEM

- ✓ Açılış ve Yoklama
- ✓ Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı
- ✓ Genel Kurul Başkanlık Divanının Seçimi
- ✓ Tüzük değişikliği
- ✓ Dilek ve öneriler
- ✓ Kapanış

Olağanüstü Genel Kurul Toplantısında dernekler mevzuatından kaynaklı düzenlemeler nedeniyle Tüzük değişikliği genel kurulun onayına sunulmuştur.

- ✓ 4.maddesi Derneğe Üye Olma Koşulları,
- ✓ 6.maddesi Üyeliğin Askıya Alınması ve Sona Ermesi,
- ✓ 8.maddesi Derneğin Organları
- ✓ 9.madde Genel Kurul
- ✓ 11.madde Yüksek İstişare Kurulu
- ✓ 13.madde Yönetim Kurulu
- ✓ 14.madde Yönetim Kurulu'nun Görev ve Yetkileri
- ✓ 15.madde Yürütme Komitesi
- ✓ 16.madde Genel Sekreter
- ✓ 17.madde Organlara Seçilenlerin İdareye Bildirilmesi
- ✓ 19.madde Denetleme Kurulu
- ✓ 21.madde Derneğin Gelirleri
- ✓ 25.madde Fesih ve Tasfiye
- ✓ 27.madde Şube Açılması 'na

ilişkin 14 madde de yapılan değişiklik önerileri tek tek genel kurula sunulmuş ve değişiklikler oybirliği ile kabul edilmiştir.

EFEE & ECNAIS KONFERANSLARI

9-11 NİSAN 2025 İstanbul

Merkezi Finlandiya'da bulunan ve 2009 yılından beri üyesi olduğumuz **Avrupa Konseyi Ulusal Özel Okullar Derneği (ECNAIS)** tarafından Derneğimiz iş birliği ile **9 - 11 Nisan 2025** tarihlerinde 19 Avrupa ülkesinden özel okul dernekleri temsilcilerinin katılımıyla düzenlenen bahar konferansı ülkemizin ev sahipliğinde yapıldı.

Bu konferansta ECNAIS ile birlikte Avrupa Eğitim İşverenleri Federasyonu (EFEE) liderliğindeki ve bizim de partner olduğumuz AB projesi olan "TeachProgress" ın 1. ayağı da gerçekleştirildi. **TeachProgress** projesi bir Akran Öğrenme Etkinliğidir.

Düzenlenen konferansa; Belçika, Danimarka, Finlandiya, Hollanda, Portekiz, İspanya, Romanya, Bulgaristan, Yunanistan, Malta, Macaristan, Çekya, İrlanda, Litvanya, Arnavutluk, Slovenya, Polonya ve İngiltere gibi ECNAIS üyesi Avrupa ülkeleri özel okul derneklerinin temsilcilerinden oluşan 105 kişilik bir heyet katıldı.

Etkinliğimize teşekkürleri için İstanbul İl Millî Eğitim Müdürümüz Sayın Doç. Dr. Murat Mücahit Yentür'e, ECNAIS ve EFEE Başkanı, tüm katılımcı ülkelere ve eğitimcilerimize, değerli konuşmacılarımız Prof. Dr. Soner Yıldırım, Prof. Dr. Eren Ceylan, Dr. Kamile Hamiloğlu'na, ayrıca organizasyonumuza ev sahipliği yapan Ste. Pulcherie Fransız Lisesi ile Terakki Vakfı Özel Şişli Terakki Okulları'na teşekkür ederiz.

Derneğimizin organizasyonunda 10 Nisan 2025 tarihinde üyemiz Ste. Pulcherie Fransız Lisesi'nde gerçekleştirilen konferansın açılış konuşmaları

- * Ste. Pulcherie Fransız Lisesi Müdürü Hermine RIDÉ ve Türk Müdür Başyardımcısı Sayın Mina Akcen,
- * Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Zafer Öztürk
- * İstanbul İl Milli Eğitim Müdürümüz Sayın Doç. Dr. Murat Mücahit Yentür
- * Ecnais Başkanı Sayın Rodrigo Queiroz e Melo
- * EFEE Genel Sekreteri Daniel Wisniewski

tarafından yapıldı. Konferansın ikinci bölümü ise 11 Nisan 2025 tarihinde ise üyemiz Terakki Vakfı Özel Şişli Terakki Okulları'nın ev sahipliğinde düzenlenen konferanslarla tamamlandı.

TURMEPA DEPREM BÖLGESİNDE İKİNCİ KODLAMA SINIFINI HAYATA GEÇİRDİ

Mavi Okul ünvanı alan Samandağ Atatürk Ortaokulu'nda "Haydi Kodlayalım" Robotik Kodlama ve Üretim Becerileri Atölyesi açıldı.

DenizTemiz Derneği/ TURMEPA, ülkemizde yaşanan deprem felaketinden en çok etkilenen illerimizden Hatay'ın Samandağ ilçesinde "Haydi Kodlayalım" projesini hayata geçirdi. TURMEPA'nın Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Ar-Ge ve Projeler Başkanlığı ve Samandağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü iş birliğiyle başlattığı eğitim projesi, 12 Şubat'ta Samandağ Atatürk Ortaokulu'nda gerçekleştirilen coşkulu açılış töreniyle başladı.

Deniz eğitimleri teknolojiyle birleşiyor

TURMEPA, Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Ar-Ge ve Projeler Başkanlığı ile imzaladığı Deniz ve Su Kaynakları protokolü kapsamında, bu yıl "Mavi Okul" ünvanını kazanan Samandağ Atatürk Ortaokulu'nda Robotik Kodlama ve Üretim Becerileri Atölyeleri kurdu. Samandağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü iş birliğiyle yapılan atölyelerde, öğretmen ve öğrencilere denizlerin korunmasına yönelik projeler üretmeleri için eğitim veriliyor. Proje kapsamında, Samandağ'daki 31 okuldan 5. ve 6. sınıflardan toplam 4.062 öğrenci ve 550 öğretmene ulaşılması hedefleniyor. Atölyede, 13 laptop, 13D yazıcı, 2 Twin ahşap şekillendirme seti, 6 Codey Rocky robotu, 12 öğrenci ve öğretmen için teknik malzeme ve 5 LEGO robotik kodlama seti bulunuyor. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı onaylı deniz ekosistemi, sıfır atık ve iklim değişikliği konularında 100 kitabın yer aldığı "Mavi

Kütüphane" kuruldu. Bu kütüphane, öğretmenlerin öğrencileriyle projeler üretmesine kaynak sağlayacak. Samandağ ilçesinden 12 öğretmen, 5 günlük eğitici eğitimi tamamladı. Yıl boyunca iki ayda bir düzenlenecek mentor buluşmaları ile öğretmenlerin STEAM projeleri desteklenecek. Eğitimlerin sonunda, Robotik Kodlama ve Üretim Becerileri Atölyeleri, Samandağ İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne devredilerek, bölgedeki diğer öğretmen ve öğrencilere hizmet vermeye devam edecek.

Türkiye genelinde 12 Mavi Okul bulunuyor

TURMEPA, Milli Eğitim Bakanlığı ile imzaladığı protokol kapsamında Türkiye genelinde 12 okul "Mavi Okul" ünvanı ile ödüllendirdi. İstanbul'da 4, Edirne'de 3, Hatay'da 2, Muğla'da 2 ve Van'da 1 okul bu eğitimleri tamamladı. Proje kapsamında 5.824 öğrenci ve 534 öğretmene ulaşılırken, TURMEPA, Mavi Okul eğitimlerini yaygınlaştırmayı hedefliyor.

DenizTemiz Derneği/ TURMEPA

Nakkaştepe, Aziz Bey Sokak No:32 34674 Kuzguncuk / İstanbul

Instagram: /deniztemizturmepa

Telefon: 0 (216) 310 93 01

Facebook: /deniztemizdernegi

akademi.turmepa.org.tr

turmepa.org.tr

OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI

İlk Yılların Gücü Öğretmenle Başlar

3 Mayıs 2025, İde Okulları

Türkiye Özel Okullar Derneği Okul Öncesi Eğitimi Komisyonu Üyelerinin desteğiyle 3 Mayıs 2025 Cumartesi günü, üyemiz İde Okulları'nın ev sahipliğinde "İlk Yılların Gücü Öğretmenle Başlar" temasıyla "Okul Öncesi Eğitimi Çalıştayı" gerçekleştirilecektir.

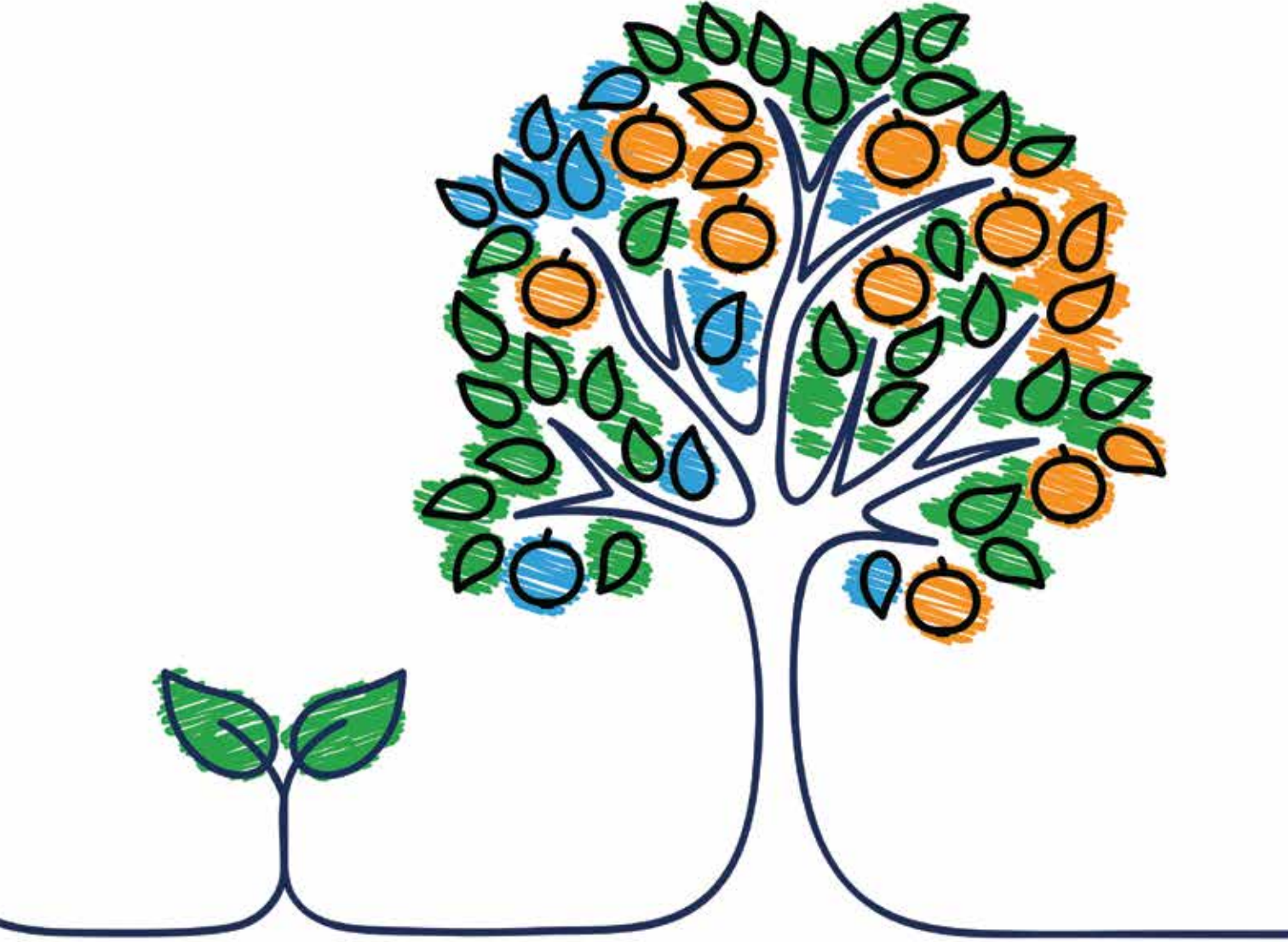
Çalıştaya sınırlı sayıda katılımcı alınacağından, okullarımızın başvurularını 18 Nisan 2025 tarihine kadar <https://konferans.to-zok.org.tr> adresinden yapmaları rica olunur.

SAAT	PROGRAM	
10.00 - 10.10	KAYIT	
	AÇILIŞ PERFORMANSI	
	AÇILIŞ KONUŞMALAR	
10.10 - 10.30	Bünyamin ÇELİKTEN - İDE Okulları Kurucusu Zafer ÖZTÜRK - TÖZOK Yönetim Kurulu Başkanı Doç. Dr. M. Mücahit YENTÜR - İstanbul İl Millî Eğitim Müdürü	
10.30 - 11.15	1. KONFERANS	
	Prof. Dr. Özgül POLAT - Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi Dönüşümün Cesur Yüzü Öğretmenler: Yeniden Yeniden Başlayabilmek	
11.15 - 11.30	ARA	
11.30 - 12.30	EŞ ZAMANLI ÇALIŞTAYLAR	
	1. ÇALIŞTAY	Lara ÖZER - Eğitim Teknolojileri Uzmanı Eğitimde Üretken Yapay Zeka Araçları ile Ders Tasarımı
	2. ÇALIŞTAY	Ayşegül AKBULUT ÇETİNKOL - Çocuk Edebiyatı Yazarı - P4C Kolaylaştırıcısı P4C ile Çocuklar(l)ı Okumak
	3. ÇALIŞTAY	Uzm Psik. Dan. Seçil AKAYGÜN CÜNTAY - SDÖ Akademi Duygusal Zekası Yüksek Sınıf İklimi Oluşturmak
	4. ÇALIŞTAY	Prof. Dr. Gülsen ÜNVER - Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Uzm. Senem Gonca KURGUN - Okul Öncesi Öğretmeni Okul Öncesinde Değerlendirme Yöntemleri
	5. ÇALIŞTAY	Dr.Yeşim ÜNVEREN - YouWill Institute, Yeşim Ünveren Akademi ve Çocukla Yaşam Merkezi Eğitimde Duyusal Stratejiler
	6. ÇALIŞTAY	Özlem KUTLU- Doğa Pedagojisi Eğitimci Mekanın Pedagojisi: Doğada ve Açık Alanlarda Öğrenme Olanakları
	7. ÇALIŞTAY	Gizem ALAV ŞAPÇI - Uluslararası Şiddetsiz İletişim Sertifikalı Eğitimci Sınıfta Şefkatli İletişimin 4 Anahtarı
12.30 - 13.30	ÖĞLE ARASI	
13.30 - 14.30	EŞ ZAMANLI ÇALIŞTAYLAR (TEKRAR)	
	1. ÇALIŞTAY	Lara ÖZER - Eğitim Teknolojileri Uzmanı Eğitimde Üretken Yapay Zeka Araçları ile Ders Tasarımı
	2. ÇALIŞTAY	Ayşegül AKBULUT ÇETİNKOL - Çocuk Edebiyatı Yazarı - P4C Kolaylaştırıcısı P4C ile Çocuklar(l)ı Okumak
	3. ÇALIŞTAY	Uzm Psik. Dan. Seçil AKAYGÜN CÜNTAY - SDÖ Akademi Duygusal Zekası Yüksek Sınıf İklimi Oluşturmak
	4. ÇALIŞTAY	Prof. Dr. Gülsen ÜNVER - Ege Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Uzm. Senem Gonca KURGUN - Okul Öncesi Öğretmeni Okul Öncesinde Değerlendirme Yöntemleri
	5. ÇALIŞTAY	Dr.Yeşim ÜNVEREN - YouWill Institute, Yeşim Ünveren Akademi ve Çocukla Yaşam Merkezi Eğitimde Duyusal Stratejiler
	6. ÇALIŞTAY	Özlem KUTLU- Doğa Pedagojisi Eğitimci Mekanın Pedagojisi: Doğada ve Açık Alanlarda Öğrenme Olanakları
	7. ÇALIŞTAY	Gizem ALAV ŞAPÇI - Uluslararası Şiddetsiz İletişim Sertifikalı Eğitimci Sınıfta Şefkatli İletişimin 4 Anahtarı
14.30 - 14.45	ARA	
14.45 - 16.00	II. KONFERANS	
	Doç. Dr. Gülçin GÜVEN - Marmara Üniversitesi Okul Öncesi Eğitimde Maarif Modeli: Değer Temelli ve Bütüncül Bir Eğitim Yaklaşımı	
16.00 - 16.30	KAPANIŞ	

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ ÇALIŞTAYI

“İlk Yılların Gücü Öğretmenle Başlar”

3 Mayıs 2025
Cumartesi

09.30 - 16.30

ide okulları

Kısıklı Mahallesi Alemdağ Cad.
No: 70/72 Çamlıca- İstanbul

TÖZOK Okul Öncesi Eğitimi Komisyonu üyelerinin desteğiyle düzenlenen çalıştaya sınırlı sayıda katılım alınacağından, okullarımızın başvurularını <https://konferans.tozok.org.tr> adresinden **21 Nisan 2025** tarihine kadar yapmaları rica olunur.

X. EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ PLATFORMU EĞİTİME SİHİRLİ DOKUNUŞ 26 Nisan 2025, Yeditepe Üniversitesi

Türkiye Özel Okullar Derneği IT Komisyonu'nun desteğiyle, bu yıl onuncusu düzenlenecek olan **ETP 2025 Eğitim Teknolojileri Konferansı**, 26 Nisan 2025 tarihinde Yeditepe Üniversitesi ev sahipliğinde gerçekleştirilecektir. Konferans, **"Eğitime Sihirli Dokunuş: Fırsat, Kaygı, Dönüşüm"** teması çerçevesinde, eğitimde yapay zekâ teknolojilerinin sunduğu imkânlar ve dönüşüm süreçlerini odağına alarak katılımcılarla buluşacaktır.

"Bu Konferansta Öğretmenler Başrolde!" mottosuyla bugüne dek Türkiye'nin farklı bölgelerinden binlerce eğitimciyi bir araya getiren ETP, bu yıl da yapay zekâyâ dair fırsatların, kaygıların, sınıf içi uygulamaların ve dijital dönüşüm süreçlerinin çok yönlü biçimde ele alınmasını amaçlamaktadır. Alanında uzman konuşmacıların, akademisyenlerin ve eğitimcilerin katkılarıyla gerçekleştirilecek panel oturumlarının yanı sıra, öğretmen sunumları ve ilham oturumları aracılığıyla etkileşimli bir paylaşım ortamı oluşturulması hedeflenmektedir.

Öğretmenlerin, eğitimde teknoloji kullanımı konusunda farkındalıklarını artırması, ilham verici örnek çalışmalarını paylaşması ve bu çalışmaların yansımaları ile ilgili deneyimleri dinleyebilmesi gibi imkanları sunacak olan ETP 2025'in katılımcıların profesyonel gelişim ağlarının genişlemesine de büyük katkı sağlayacağına inanıyoruz.

ETP 2025 ile ilgili tüm güncel bilgilere www.etp.org.tr web sitemizi ve aşağıdaki sosyal medya hesaplarımızı takip ederek ulaşabilirsiniz.

Twitter | Instagram | LinkedIn

etpistanbul #etp2025

IT KOMİSYONU

ADI SOYADI	KURUMU	GÖREVİ
1 Fuat EREZ	TÖZOK	Başkan Yardımcısı
2 Süha Hayal	FMV Işık Okulları	Komisyon Başkanı
3 Neslihan Er Amuce	Küçük Prens Okulları	Komisyon Başkan Yardımcısı
4 Evren Tombul	Eyüboğlu Koleji	Genel sekreter
5 Tanol Türkoğlu	Amerikan Robert Lisesi	Komisyon Üyesi
6 Elif Börekçioğlu	Enka Okulları	Komisyon Üyesi
7 Dilara Vardar	Hisar Okulları	Komisyon Üyesi
8 Duygu Bıyıkoglu	İELEV Okulları	Komisyon Üyesi
9 Yunus İskenderoğlu	İSTEK Okulları	Komisyon Üyesi
10 İhsan Karakaş	Koç Okulu	Komisyon Üyesi
11 Büşra Zorba	SEV Okulları	Komisyon Üyesi
12 Lara Özer	Tarkmanças Ermeni Okulu	Komisyon Üyesi
13 Demet Gökalp	Terakki Vakfı Okulları	Komisyon Üyesi
14 Arek Kuyumcuyan	Ste. Pulcherie Fransız Lisesi	Komisyon Üyesi

X. ETP Konferansı Programı	
26 Nisan 2025 Cumartesi - Yeditepe Üniversitesi	
08.30 09.15	Kayıt
09.15 09.50	Açılış Konuşmaları Prof. Dr. Mehmet DURMAN - Yeditepe Üniversitesi Rektörü Zafer ÖZTÜRK - TÖZOK Yönetim Kurulu Başkanı
09.50 10.30	M.Bilal MACİT Milli Eğitim Bakan Yardımcısı Konferans Salonu
ARA (10 dk.)	
10.40 11.20	Prof. Dr. Gülşen Eryiğit İTÜ Bilgisayar ve Bilişim Fakültesi Yapay Zeka ve Veri Mühendisliği Öğretim Üyesi Konferans Salonu
ARA (20 dk.)	
11.40 12.40	PANEL 1 Yapay Zekâ ve Küresel Yetkinlikler Prof. Dr. Diler Öner (Moderatör) Boğaziçi Üniversitesi Prof. Dr. Gonca Kızılkaya Cumaoğlu Yeditepe Üniversitesi Dr. Öğretim Üyesi Ozan Filiz Sinop Üniversitesi Dr. Öğretim Üyesi Sezin Eşfer Öndüncü Bahçeşehir Üniversitesi ANA SALON
	PANEL 2 Yapay Zekâ ile Eğitimin Geleceği Alp Köksal (Moderatör) Khan Academy Dr. Mehmet Haklıdır Tübitak Erhan Meydan Yapay Zeka Araştırmacısı Doç.Dr. Serkan Türkeli Marmara Üniversitesi AMF1 1
12.40 13.40	PANEL 3 Hukuk, Etik ve Güvenlik Perspektifinden Yapay Zekâ Doç. Dr. Ahmet Ayar (Moderatör) Kadir Has Üniversitesi Aysu Dericioğlu Egemen Nioo Network Murat Lostar Lostar Bilgi Güvenliği A.Ş. Gökhan Polat Clovera.io AMF1 2
	PANEL 4 Yapay Zekâ Çağında Ölçme ve Değerlendirmenin Geleceği Doç. Dr.Gürsu Aşık (Moderatör) Bahçeşehir Üniversitesi Fatih Kürşat Cansu Tübitak Dr. Öğretim Üyesi Mustafa Polat Marmara Üniversitesi Atakan Özkaya Madlen AMF1 3
Öğle Yemeği	
13.40 14.10	Prof. Dr. Douglas K. Hartman Michigan State University Konferans Salonu
ARA (10 dk.)	
14.20 14.50	Paralel Oturumlar 1 Sınıflar
	İLHAM OTURUMLARI (14.10-15.10) Yapay Zekâ Çağında Eğitimde Liderlik Ne Anlama Geliyor? Metin Ferhatoğlu ENKA Okulları Akademik başarı ve beceri ölçümünde yapay zekâ bir devrim yaratabilir mi? Veliht Dipçin FMV Işık Okulları Yapay zekânın etik ve adil kullanımı ile eğitimde yeni bir denge mümkün mü? Okan Uzelli Hisar Okulları Formüllerden algoritmalara: Sınıflar yapay zekâ için hazır mı? Uğur Mert Koç Okulu Yapay zekâ, bireyselleştirilmiş öğrenme ekosisteminde nasıl bir rol oynayabilir? Yusuf Bayramoğlu SEV Sınıflar
15.00 15.30	Paralel Oturumlar 2 Sınıflar
ARA (10 dk.)	
15.40 16.10	Paralel Oturumlar 3 Sınıflar
16.20 16.50	Paralel Oturumlar 4 Sınıflar
ARA (10 dk.)	
17.00 17.30	Daron Yöndem Microsoft Tech Lead Konferans Salonu
17.30 17.50	Çekiliş - Kapanış

Doç. Dr. Elif POSOS DEVRANI
Akademisyen, İletişim Bilimci

EGİTİMDE YENİ PAYDAŞ: YAPAY ZEKÂ

Yapay zeka destekli eğitim platformları, öğrenme deneyimini zenginleştirip kişiselleştirme özelliğiyle dikkat çekiyor. Eğitimde inovasyon denince aklı gelen örneklerin dışında ezber bozan politikalar ve girişimler çok heyecan verici. Örneğin Singapur'da eğitim sistemine entegre edilmekte olan "Student Learning Space" adlı ulusal platform, ilkokuldan lise sona kadar tüm dersler için müfredata uyumlu dijital içerikler sunuyor ve YZ desteğiyle zenginleştirilen özellikleri sayesinde bireyselleştirilmiş öğrenme, katılımın iyileştirilmesi ve artırılması, kapsayıcılık ve erişilebilirlik, öğretmenlerin özellikle zaman yönetimine hizmet eden verimlilik artışı gibi katkıları beraberinde getiriyor. Yapay zekanın okula ve sınıfa girişinde, kullanıcı rolünde sadece eğitimcilerin olmadığını, öğrencilerin de yapay zeka okuryazarlığı yetkinliklerinin gözetilmesi gerektiğini göz ardı etmeyen ülke politikalarının da altını çizmek gerekir. Buna dair güzel bir örnek, medya okuryazarlığında hep örnek gösterilen Finlandiya: 2023 yılında Finlandiya'da yapılan bir araştırmaya göre, 4. ve 7. Sınıftan 200 öğrenciyle yapılan bir çalışmada, YZ uygulamaları tasarlamaya yönelik atölye çalışmaları sonucunda çocukların yapay zeka kavramlarını ve etik boyutlarını daha iyi anladığı ve YZ teknolojilerini daha eleştirel değerlendirebildiği gözlemlendi.

Günümüzde yapay zeka (YZ) teknolojileri, okul öncesinden yüksek öğrenime kadar eğitim ortamlarını hızla dönüştürmekte. 2022 sonunda ChatGPT gibi üretken YZ araçlarının ortaya çıkışıyla, YZ sınıf içinde ve dışında nasıl kullanılmalı sorusu eğitimciler için öncelikli hale geldi. Birçok eğitim lideri YZ'nin eğitime olumlu katkıları olacağı konusunda hemfikir olsa da, bu olumlu katkının teknolojinin bilinçli kullanımına bağlı olduğu ve yanlış kullanımların önemli bir risk oluşturduğu gerçeği de altı çizilen önemli bir nokta. Bu yazıda, ilkokul, ortaokul ve lise düzeylerinde YZ araçlarının etik ve etkili kullanımına yönelik öneriler sunarak öğretmenler, okul yöneticileri ve rehberlik uzmanlarıyla birlikte düşünmeyi amaçlıyorum.

Farklı Yaş Grupları İçin Farklı Uygulama Senaryoları

Küçük yaşlarda hedef, öğrencileri temel dijital vatandaşlık becerileriyle tanıştırmak ve YZ kavramına karşı bilinç kazandırmak olmalı. Öğretmenler, YZ'yi somut ve eğlenceli etkinliklerle açıklayarak, çocukların yapay zeka algısının sağlıklı bir zemine oturmasını mümkün kılabilirler. Örneğin, basit robotlar veya kodlama oyuncakları kullanarak öğrencilere "makineye bir işi öğretme" deneyimi yaşatılabilir. Öğrenciler bir oyuncak robotu labirentte yönlendirmeyi oyun olarak öğrenirken, aslında bilgisayarların nasıl "öğrendiği" konusunda fikir sahibi olabilirler. Bu yaş grubunda gerçek ile yapay arasındaki farkı anlamaya yönelik sohbetler yapılabilir: "Bir bilgisayar gerçekten düşünebilir mi?" gibi sorularla çocukların merakı uyandırılabilir. Ayrıca dijital

vatandaşlık kapsamında, çevrimiçi güvenlik kuralları (kişisel bilgileri paylaşmama, yabancılarla iletişimde dikkatli olma) YZ asistanları örneğiyle anlatılabilir. Örneğin, bir akıllı konuşma asistanına neleri sormanın uygun olduğu tartışılarak çocuklara erken yaşta sınırlar öğretilir. Bu yaş grubunda sınıf içi aktivitelerde değinilmesi gereken yapay zekaya ilişkin bazı etik soruları İSTE çok yerinde ve net şekilde özetlemekte:

- Yapay zekadan kimler fayda sağlar?
- Yapay zeka ile üretilen bir içeriğin sahibi kimdir?
- Yaratıcılık ne demektir? Yapay zeka yaratıcı mıdır?
- İnsan olmak ne demektir? Bir şeyin insan tarafından yapıldığını söylemek için hangi özelliklere sahip olması beklenir?

Bu sayede ilkokul öğrencileri, YZ ile etkileşimde temel etik kuralları ve güvenliği kavramaya başlar.

Yaş ilerledikçe, ortaokul yıllarında yazılı anlatımda yapay zeka desteği alan öğrenci sayısında artış gözlemlenmekte. Bu eğilim, bizi öğrencilerin bu konuda doğru ve etik kullanımlarını teşvik edici uygulamaları bulmaya itiyor. Önce iyi örneklerle bakalım. Yine Singapur'daki bir uygulamada, ortaokullarda kullanılan bir dil geri bildirim asistanı, öğrencinin yazılarını anlık olarak tarayıp yazım ve noktalama hatalarını bildiriyor. Bu kolaylaştırıcı kullanım, öğretmenlerin temel imla hatalarını düzeltmek yerine daha üst düzey ifade becerilerine odaklanabilmeleri için zaman kazanmalarını mümkün kılıyor. Benzer şekilde öğretmenler sınıfta kontrollü şekilde ChatGPT gibi bir aracı fikir fırtınası için kullanabilirler. Öğrencilere bir konu başlığı verilip YZ'den kısa bir taslak metin üretmesi istenir. Ardından öğrenciler, bu metni değerlendirip eksiklerini bulur, kendi cümleleriyle geliştirir. Bu süreçte öğrenciler geri bildirim alma ve eleştirel düzeltme pratiği yapar. YZ araçları ayrıca kelime hazinesini geliştirmede de kullanılabilir; örneğin bir paragrafı daha zengin kelimelerle yeniden yazması istenip çıkan sonuç tartışılabilir. Önemli olan, öğretmenin rehberliğinde YZ'nin ilham verici bir araç olarak kullanılması ve öğrencinin kendi özgün ürününü oluşturmasıdır. Bu yaş grubunda öğretmenler, öğrencilerin YZ'yi amaç değil araç olarak görmelerine dikkat etmelidir.

Lise döneminde ise, öğrencilerin teknik yetkinlikleri kadar eleştirel düşünme becerileri de, yapay zekanın olanak ve sınırlamalarını daha derinlemesine keşfetmelerini ve sorgulamalarını mümkün kılacak seviyededir. Beklenen bu gelişim, uygulamalarda YZ'yi bir tartışma konusu ve araştırma aracı olarak kullanmayı zorunlu kular. Örneğin, bir tarih veya edebiyat dersinde öğrencilerden, ChatGPT gibi bir modele bir soru sormaları ve aldığı cevabı kaynak güvenilirliği açısından değerlendirmeleri istenebilir. Öğrenciler bu tür

örneklerde, YZ cevabındaki hatayı veya eksik bilgiyi tespit etmeye çalışarak doğrulama alışkanlığı kazanırlar. Ayrıca lise öğrencileri YZ'nin toplumsal etkilerini de tartışabilir: Örneğin, derste derin sahte (deepfake) videoların küçük kliplerini izleyip bunların yaratabileceği tehlikeler ve etik sorunlar üzerine fikir yürütebilirler. Finlandiya'da yapılan bir etkinlikte öğrencilerin YZ'nin ürettiği görsellerdeki olası önyargıları araştırıp bunların etik sonuçlarını tartışması, etik ile ilgili sorunların sınıfa sağlıklı bir tartışma çerçevesinde taşınmasını örnek teşkil etmekte. Benzer şekilde, öğrenciler popüler filmlerdeki bir oyuncuyu YZ ile farklı bir oyuncuyla değiştiren kısa videolar izleyerek medya içinde YZ manipülasyonunu inceleyebilir. Bu tür çalışmalar, lise öğrencilerinin YZ'yi sadece kullanmalarını değil, aynı zamanda YZ hakkında eleştirel düşüncelerini sağlar. Sonuç olarak, lise düzeyinde YZ, bir proje aracı (örneğin basit bir makine öğrenimi modeli geliştirme), bir araştırma nesnesi ve tartışma konusu olarak kullanılıp öğrencileri hem teknik beceri hem de eleştirel bilinç açısından geleceğe hazırlar.

Yapay Zekanın Getirebileceği Riskler ve Önlemler

YZ araçlarını sınıf içi ve sınıf dışı öğrenme uygulamalarının bir parçası haline getirirken, eğitimcilerin gözardı etmemesi gereken bazı riskler de var. Bu riskleri hatırlatmak ve proaktif önlemler alma konusunda birkaç fikir vermek isterim:

İntihal ve Akademik Dürüstlük: Öğrencilerin ödevlerinde YZ kullanarak kopya çekmesi veya emeğe dayanmayan içerik üretmesi her seviyedeki sınıfta sıklıkla karşımıza çıkmaya başladı.

* Bazı okullar, öğrencilerin YZ ile yazılmış metinlerini tespit etmek için yazılım araçları kullanmaya başlasa da, bu uygulamaların da hatasız çalışmadığı bilinen bir gerçek: Örneğin, YZ tespit araçları İngilizceyi ikinci dil olarak öğrenen öğrencileri yanlışlıkla hile yapmış gibi işaretleyebilmekte ve masum öğrenciler haksız suçlamalarla karşılaşabilmekte. Bu yanlış ve etik dışı kullanımın önüne geçmek için reaktif çözümlerden ziyade, proaktif bir çözümü önceliklendirmek gerekmektedir: önleyici eğitim. Öğretmenler, öğrencilere intihalin neden yanlış olduğunu, YZ aracılığıyla alınan bilgilerin de kaynak gösterilmesi gerektiğini açıkça anlatmalıdır. Ödev yönergelerine, YZ araçlarının izin verilip verilmediği veya ne ölçüde kullanılabileceğine dair net ifadeler eklenmelidir. Örneğin bir kompozisyon ödevi için "YZ araçlarından aldığınız fikirleri veya cümleleri belirtin" gibi bir kural konabilir. Ayrıca, öğrencilerin özgün çalışmalarını teşvik eden yöntemler kullanılabilir: Taslak süreci, sözlü sunumla destekleme, kişisel deneyim içeren konular seçme gibi stratejilerle intihalin önüne geçilebilir. Okullar, akademik dürüstlük politikalarını YZ çağını kapsayacak şekilde güncellemeli ve ihlal durumlarında eğitici yaptırımlar uygulamalıdır.

Yanlış Bilgi: YZ sistemleri, gerçekte var olmayan veya hatalı bilgiler oldukça ikna edici bir üslupla üretebilir. Bu durum, kaynakları ayırt etme becerisi gelişmemiş öğrenciler için özellikle risklidir. Yapılan çalışmalar, gençlerin çevrimiçi içeriklerin doğruluğunu yüzeysel özelliklerine göre yargılama eğiliminde olduğunu ve YZ'nin ürettiği süslü metinlere kolayca kanabileceğini göstermekte. Bu nedenle eğitimciler, öğrencilere YZ'nin sınırlarını açıkça göstermeli ve doğrulama becerilerini kazandırmalıdır. Öğrencilere, YZ'den gelen bir bilgiyle karşılaştıklarında bunun otomatik olarak güvenilir

olmadığını vurgulayın; temel internet araştırmasıyla veya farklı kaynaklarla çapraz kontrol yapmalarını alışkanlık haline getirmelerini sağlayın. Örneğin sınıfta bir "gerçek kontrolü" etkinliği uygulanabilir: YZ'nin verdiği bir paragraftaki iddiaları öğrenciler gruplar halinde araştırıp hangilerinin doğru hangilerinin uydurma olduğunu ortaya koyarlar. Böylece medya okuryazarlığı becerileri gelişir. Ayrıca öğretmenler, YZ modellerinin yanlış veya eksik olabileceğini de anlatmalı; bu teknolojilerin içeriklerinde toplumdaki önyargıları yansıtabileceğini somut örneklerle göstermelidir. Sonuç olarak, yanlış bilgi riskine karşı en iyi önlem, öğrencileri bilgiye eleştirel yaklaşan, sağlam kaynak arayan bilinçli dijital vatandaşlar olarak yetiştirmektir.

Bağımlılık ve Aşırı Güven: YZ araçlarının sunduğu kolaylık, öğrencilerin bu araçlara gereğinden fazla bel bağlamasına yol açabilir. Purdue Üniversitesi'nde yapılan bir gözlemede, bazı öğrencilerin zorlanmadan hızlı yanıt almanın cazibesine kapılıp problem çözme görevlerini kendi başlarına denemeden doğrudan YZ'ye sormaya yöneldiği belirtilmekte. Bu riskin farkında olan eğitimciler, sınıfta dengeli bir yaklaşım benimsemelidir. YZ araçları, belirli aşamalarda yardımcı olarak kullanılabilir ancak öğrencilerin özgün düşünme sürecini tamamen devralmasına izin verilmemelidir. Örneğin, bir matematik dersinde öğrencinin zor bir problemi önce kendi başına çözme çabası göstermesi istenir, belli bir süre sonunda gerekirse YZ'den ipucu alabilir. Ya da bir kompozisyon yazarken öğrencinin önce taslağını kendisi oluşturması, ardından dilbilgisi kontrolü için bir YZ aracından faydalanması teşvik edilir. Öğretmenler, YZ'nin her zaman doğru veya en iyi çözümü veremeyeceğini gösteren örnekler paylaşarak öğrencilerin bu araçlara sorgulayıcı yaklaşmasını sağlamalıdır. Ayrıca teknoloji kullanımı için zaman ve kapsam sınırlamaları koymak da faydalıdır; ders sırasında belirli etkinlikler dışında YZ kullanılmayacağını belirtmek gibi kurallar, öğrencilerin denge kurmasına yardımcı olur. Nihayetinde amaç, öğrencilerin YZ'yi bir koltuk değneği olarak sürekli kullanımalarını engelleyip kendi yeteneklerini geliştirmeye devam etmelerini sağlamaktır.

Özetle....

Öğrencilerle yapay zeka (YZ) hakkında etkili iletişim kurmak, eğitimcilerin önceliklendirmesi gereken sorumluluklardan biri haline geldi. Bu süreçte, YZ'yi tamamen kötülemek ya da yüceltmek yerine, öğrencilerle birlikte keşfetme yaklaşımı benimsenmeli. Öğretmenler, ders başında YZ'nin sadece bir araç olduğunu; doğru kullanıldığında faydalı, yanlış kullanıldığında ise sorunlu olabileceğini açıkça ifade etmeli. Somut örneklerle akademik dürüstlüğü önemi vurgulanmalı, hangi durumlarda YZ kullanımının uygun olduğunu açıklayan net yönergeler sunulmalı. Ayrıca, öğrencilerin YZ kullanımlarını saklamadan paylaşabilecekleri bir güven ortamı oluşturulmalı; öğretmenler bu katkıları yargılamadan değerlendirme fırsatına çevirmeli. Öğretmenin rehberliği, teknolojinin önünde yer almalı ve öğrenciye YZ'nin öğretmenin yerini alamayacağı mesajı verilmelidir. Öğretmenlere bu kadar yüklü bir "yapılacaklar listesi" hazırlarken, okul liderlerinin de öğretmenleri politikalar, altyapı ve eğitimlerle desteklemesi ve bu desteği sürekli kılması gerektiğini de unutmamak gerekiyor. Böylece öğrenciler, YZ araçlarını etik, yaratıcı ve sorumlu biçimde kullanmayı öğrenirken öğretmenlerinin ve okullarının rehberliğini her zaman yanlarında hisseder.

Dr. Burcu AYBAT

TÖZOK Ortaokul Komisyonu Başkanı

KOLEKTİF AKIL ile EĞİTİMİ YENİDEN DÜŞÜNMEK

Eğitim ve okul, hızla değişen ve karmaşıklaşan kolektif sorunlarla karşı karşıya. Dijital teknolojiler, yapay zekâ ve küresel/toplumsal krizler ile büyük dönüşümler, okulları ve öğretmenleri içerik ve uygulama açısından yenilikçi çözümler üretmeye zorluyor. Öğretmenlerden, bu küresel ve toplumsal değişimlere yanıt vermeleri, sorunları çözmeleri ve eğitimde dönüşüm yaratmaları beklenirken, bireysel çabaların bir sistem içinde kolektif olarak orkestra edilerek çözümlere dönüşmesi gerçek bir değişim yaratmanın anahtarı. Eğitimde sürdürülebilir dönüşüm, eğitimcilerin iş birliğine dayalı yaklaşımları ve araçları kullanmalarıyla mümkün. Teknoloji ve veri odaklı çözümler ise öğretmenlerin yaratıcı gücünü artırarak onları güçlendiren kritik bir öneme sahip. İşte adını yeni yeni duyduğumuz "kolektif akıl" da eğitimcilere tüm bu argümanların arasında bir çerçeve sunuyor.

Kolektif Akıl Nedir?

Akıl (intelligence) "arasında" anlamına gelen "inter" kelimesi ile seçim anlamına gelen "legere" kelimesinin birleşiminden oluşur. Bu birleşim bize akıl ile ilgili bir çerçeve sunuyor elbette. Akıl sadece olağanüstü bir hafıza veya hızlı işlem yapma kabiliyetine sahip değildir. Akıl, aynı zamanda hangi yolu izleyeceğimiz, kime bağlanabileceğimiz ve neyi yapip neyi yapmayacağımıza karar verirken beynimizi kullanma yeteneğimizi ifade eder. Kolektif kelimesi ise "coligere"den türemiştir. Bu kelimede "col" birlikte ve yine "legere" seçim kelimesinin birleşiminden oluşur. Kısacası kolektif kelimesi birlikte olmayı seçtiğin şey/kişiyi ifade eder. Dolayısıyla kolektif akıl iki bakımdan seçimle ilgili bir kavram: (1) kiminle olmayı seçmek (2) nasıl davranmayı seçmek. Kolektif aklın bu iki özelliği onun teknik bir alt yapısı olması gerektiğini söylerken etik bir duruşa da ihtiyaç olduğunun altını çizer.

Kolektif akıllı detaylandırırken Birleşik Krallık Hükümet Danışmanı, bir kolektif akıl tasarım merkezi olan NESTA'nın kurucusu, akademisyen ve düşünür Geoff Mulgan'ın "Big Mind" kitabından esinlenebiliriz. Ona göre kolektif akıl, bireylerin birlikte çalışarak daha üstün bir zihinsel kapasite oluşturduğu, bu kapasitenin teknoloji, organizasyon yapıları ve kültürel normlarla desteklendiği ve karmaşık sorunların çözümünden inovasyon süreçlerinin kullanımına kadar geniş bir yelpazede uygulanabilirliği olan bir kavramdır. Mulgan'ın perspektifinden bakıldığında, kolektif akıl, bireysel sınırların ötesine geçerek toplumsal zorlukların üstesinden gelmek için kritik bir araç olarak karşımıza çıkar.

Okulun da bir kolektif akıl olduğunu düşünürsek kolektif aklın bileşenlerinin okulda var olmasını ister istemez bekleriz. Ne yazık ki bazı organizasyonlar günümüzde kolektif aklın tüm bileşenlerine yatırım yap(a)mıyor. Kolektif akıl ile ilgili yıllardır çalışmalarını gerçekleştiren Mulgan, kurumların en büyük sıkıntısının "dengesizlik" olduğunu iddia ediyor. Kurumlar sadece belirli bileşenlere yatırım yaptığı için kolektif akıl tam anlamıyla oluşmuyor. Ona göre bu sorunu çözmenin tek yolu tüm bu kolektif akıl unsurlarının yapılan-dırılması, orkestra edilmesi ve süreçlere entegre edilmesi.

Kolektif Aklın Bileşenleri

Aktör olarak insan: Kolektif aklın temelini bireyler oluşturur. Ancak, Mulgan'a göre, bireylerin bilgi, beceri ve deneyimlerinin etkili bir şekilde organize edilmesi ve birleştirilmesi gerekir. Bireylerin tek başlarına sahip oldukları bilgi ve görüşler, kolektif aklın potansiyelini oluşturur, ancak bu potansiyelin açığa çıkabilmesi için uygun süreçler gereklidir.

Teknolojik araçlar: Teknoloji, kolektif aklın kapasitesini büyük ölçüde genişletir. Mulgan, dijital platformlar, yapay zekâ, veri analitiği ve iletişim teknolojilerinin, bireylerin ve grupların birlikte nasıl daha verimli çalışabilecekleri üzerinde derin bir etkiye sahip olduğunu belirtir. Bu araçlar, bilgi paylaşımını kolaylaştırır, ortak hafızalar oluşturur ve karmaşık bilgiyi işlemeyi mümkün kılar.

Veri toplama ve analiz etme: Kolektif akıl, bireysel bilgi ve deneyimlerin birleşerek daha büyük bir düşünsel kapasite oluşturmasını sağlar ve veri ile desteklendiğinde daha etkili hale gelir. Kolektif aklın veriye dayalı içgörülerle beslenmesi, bilinçli ve stratejik kararlar alınmasını sağlar. Bu nedenle, veri odaklı kolektif akıl yaklaşımları, daha adil, kapsayıcı ve etkili çözümler üretmek için kritik bir rol oynar.

Organizasyon yapıları: Kolektif aklın etkin bir şekilde kullanılabilmesi için, uygun organizasyon yapıları ve yönetim sistemleri gereklidir. Mulgan, hiyerarşik yapılar yerine, daha yatay, esnek ve iş birliğine dayalı yapıların, kolektif aklın gelişimini desteklediğini savunur. Bu tür yapılar, bilgi akışını hızlandırır, yaratıcılığı teşvik eder ve katılımı artırır.

Kültürel normlar ve değerler: Kolektif akıl, aynı zamanda kültürel bir olgudur. Mulgan, iş birliği, güven, açık fikirli olma ve öğrenme istekliliği gibi kültürel normların, kolektif

aklın başarısı için kritik olduğunu vurgular. Bir toplumun ya da grubun kültürü, kolektif aklın nasıl şekilleneceğini ve hangi alanlarda etkili olacağını belirler.

Teknolojinin Kolektif Akla Etkisi

Teknoloji alanındaki devrimsel gelişmelerle teknoloji ve insan zihninin bir araya geldiği kolektif akıl, öngörülemez kapılar açabilir. Google Maps buna çok güzel bir örnek. Google Maps, kasıtlı olarak dünyanın tüm coğrafyasını haritalandırma vizyonu ile başladı. Bir süre sonra Google gördü ki bunu gerçekleştirmek söylenildiği kadar kolay değil. Bunun için ne yeteri kadar ayrılmış maddi imkana ne de beceriye sahip insan kaynağına sahip. Google şu şekilde ilerlemeyi tercih etti: Street View, Google Earth, Scroll Map gibi diğer yapıları sahiplenerek tüm öge dizisini bir araya getirdi ve ardından hepsini açık bir API ile dışarı açtı. Böylece diğer programcılar Google Maps'i başka uygulamalar ile entegre edebildiler. Bu dâhiyane fikri sayesinde Google sadece kendi yazılımcılarından değil dünyanın dört bir yanında bulunan yetenekli ve istekli yazılımcıların büyük aklından faydalandı. Kullanıcılar, Google Harita Oluşturucu aracılığıyla Google Maps'de dünyanın var olmayan coğrafi parçalarını bir dünya vatandaşı gibi tamamladılar. Bu elbette ki görebileceğimiz en sofistike birleştirme şekli. Verdiğim örnek, makine ve insan zekâsının unsurlarından maksimum kapasitede faydalıyor.

Kolektif Akıldan Büyük Akla Yolculuk

Teknolojik gelişmeler logaritmik bir hızla ilerliyor. Mulgan, teknolojik gelişmeler ve insanın iyi olma hâline yönelik gelişmeler arasında bir ayırıştırma (decoupling) olduğundan söz ediyor "Big Mind" (Büyük Akıl) kitabında. İnternet ve dijital araçlar gelişmesine rağmen bazı ülkelerde gelir sabit kalır ya da kimileri için azalma gösterir. Bu nedenle dijital devrimin gerçekleşebilmesi için teknoloji insanların ihtiyaçlarını karşılıyor mu ya da insanlara sunulan fırsatları genişletiyor mu bakmak gerekiyor. Mulgan'a göre 10-20 yıl içinde büyük akıl denilen şey, gerçek kolektif aklın ortaya çıkmasıyla doğacak. Günlük hayatımızda makinelerden gelen yeni düşünme araçlarıyla karşılaşacak ve yapay zekâ uygulamalarını sıklıkla kullanacağız. Ancak insanlar bir araya gelip zihinlerini iş birliği içinde kullanmazlarsa bu araçlar tam potansiyellerine asla erişemeyecek. "Olayları derinlemesine düşünmek, olaylara dair yargılarda bulunmak, bilgeliğimizi organize etmek ve veri işlemek için kolektif akla ihtiyaç duyuyoruz ve gelecekte daha da çok duyacağız." diyor Mulgan.

Dünyanın her yerinde büyük şirketlerin, hükümetlerin bile işleyişini değiştirmeye yönelik büyüleyici örneklerle karşılaşıyorsak okul sistemi içinde neden olmasın ki? Okul, hele ki bir nesli geleceğe hazırlıyorsa neden dördüncü endüstri devrimine ayak uydurmasın? Biliyoruz ki yeni teknolojiler ne kadar çok okul topluluğunun gündeminde olursa bu teknolojilerin faydaları ve riskleri de o kadar net ortaya çıkar ve aynı zamanda bu araçları kullanmak meşrulaşır.

Peki Kolektif Akıl Okulun Neresinde?

Akıllı insanların ve teknolojilerin bir kurumda var olması kolektif akli harekete geçirmiyor elbette. Bunun için akıllı bir sistem kurmak gerekiyor. Her gün kullandığınız akıllı telefonlar, dijital teknolojiler ve yapay zekâ uygulamaları ile bilginin nasıl aktığı ve buna göre nasıl kararlar alındığına dair daha net konuşabilirsiniz. Bir yandan da akan bu bilginin ön yargılı ya da yanlış olma ihtimalleri de söz konusu. Tüm bu riskleri düşündüğümüzde aklımızda bir dizi soru var: Okul bir bilişsel sistemse, nasıl düşünüyor, çevresinde olan bitenleri nasıl görüyor, ya da alması gereken kararları nasıl yorumluyor? Nasıl birlikte çalışan bir kolektif akıl olabilirsiniz? Mulgan, çözümü iyi orkestra edilmiş öğrenme döngülerinde bulmuş. Bu öğrenme döngülerine en güzel örnek ise Oxford sözlüğü. Bu sözlük, birçok zihni bir araya getirerek ve orkestra ederek oluşturuldu ancak ilginç olan 100 yıl sonra Wikipedia aynı misyonu çok kısa bir sürede teknolojinin sihirli gücü ile hayata geçirdi.

Bir yandan da deneyim tasarımı dünyası teknolojiideki gelişmelerle yarış içinde. Okullarda hem dijital teknolojileri hem de deneyim tasarımı yaklaşımlarını takip etmek ve bunları öğrenciler ve öğretmenlerin ihtiyaçlarına cevap vermek ve kolektif problemlerinizi çözmek adına nasıl kullanabileceğinizi kestirmelisiniz. Bir düşünün! Dijital teknolojileri kullanarak okulunuzdaki paydaşların katılımı ile onların gözlemleri sayesinde ne kadar da çok veri toplayabilir, bu veriyi analiz edebilir, anlamlı modeller oluşturabilir ve elde ettiğiniz bilgiyi öğrencilerinizin öğrenmesi için kullanabilirsiniz.

¹ Dördüncü Sanayi Devrimi", "4IR" veya "Endüstri 4.0", 21. yüzyıldaki hızlı teknolojik ilerlemeyi tanımlayan bir moda sözcük ve neolojizmdir.

Aydoğan EKER

TÖZOK Lise Komisyonu Üyesi

SİSTEM YAKLAŞIMI VE DENGENİN GÜCÜ

Sistem Yaklaşımı ve Dengenin Gücü

Günlük hayatın sorumluluk ve koşuşturmacalarından sıyrılıp kendini dinleyebilen insanlar evrenin muntazam işleyişi, samanyolunun hayran bırakan devasılığı, onu süsleyen yıldızların matematiksel ve romantik etkilerine dair yolculuklar yaparlar. Bu yolculuklarda huzur içinde, masmavi denizleri ve etkileyici güzelliğiyle dünyayı değer biçilmez bir mücevher olarak uzaktan görüp, dengenin nelere kadir olabileceğini fark eder ve akıllarına o soru düşer? Peki ama nasıl? Hayatımızda milyonlarca insanın peşinden koştuğu Sağlık- Mutluluk- Huzur- Refah - Bereket ve Başarı ya ulaşmak doğru soruyu sormakla başlar; doğru soruya verilen cevaplarla diğer doğru soruların tekrarlanması ve eyleme geçmekle de hedefe ulaşmak mümkün olur. Bu zincirleme reaksiyon ise hücreyi meydana getiren organellerin hayat bulup bir hücre duvarı oluşturma; o hücrelerin birleşerek bir dokuyu; dokuların organı, organların organizmayı ve oluşumumuzdaki tüm parçaların birbirleriyle farklı sistemlerle bağlanmasına çok çok benzer. Her şey birbiriyle ilişki içinde denge içinde büyüyor. Evet ama hayat, içinde doğayı, canlıları, ilişkileri barındıran koskocaman bir kavram. Hangi doğru soru bu kocaman somut ve soyut hayatları kapsayacak güce sahip olabilir ki barındırdığı her bir alt sistem kendini gezegenlerin milyonlarca yıldır bozulmayan ahenginde olduğu gibi gerçekleştirebilsin? İşte doğru soru burada açığa çıkıyor "Dengeyi nasıl sağlarız?"

Dünya endüstri devrimi ve ardından teknolojik gelişimin hızına yetişilmez devrimiyle herkesin her şeye ve herkese kolaylıkla ulaşabildiği küçük bir köye dönüştü. Ancak yıllar öncesinin köy hayatındaki doğallığın yerini, günümüz dünya köyünde yapaylık, buna bağlı olarak da sığ değerler ve seçimler hayatımızın ilmlerini oluşturmaya başladı. Başarının gösterişe dönüştüğü, ilişkinin yüzeyde kaldığı; değerlerin, güçlü olanın diğerlerine empoze ettiği kavramlara dönüştüğü; yenilen gıdanın besleyicilikten uzaklaştığı ve asıl ihtiyacın değil milyonların sayısal ihtiyacına yönelik üretimin yapıldığı koskoca bir köyde yaşıyoruz. Bir başka deyişle doğru soruyu soramayan insanlık doğamıza, iş hayatında, özel hayatında, ve nihayetinde eğitim hayatında dengeyi kaybetmiş, tekerlekleri savrulmaya başlayan ve her an duvara toslayacak kırmızı renkli bir desoto kamyonete dönüşmüştür. O zaman dağılmamak için ne yapmak lazım? Bir sistemin dengede olabilmesi için sistemin tüm parçalarının sağlıklı çalışması gerekiyor. Örneğin başarılı bir iş insanı aile ilişkilerinde başarısız ise aile ve bireysel sistemden takır takır sesler gelmeye başlıyor. Kariyer hedefi nedeniyle sabahlara kadar uykusuz kalıp bedenine zarar verdiğinin farkında olmayan öğrencinin sisteminden de kokular gelmeye başlar. Özetle sisteme zarar veren herşey dengeyi bozmaktadır. O nedenle sistemin ve onu meydana getiren parçaların en doğal ihtiyaçlarını bilmek, ki anahtar kelime budur, ve nasıl çalıştığını anlamak ve bu doğrultuda hareket etmek bahsedilen hangi sistemse onu dengeye oturtacaktır.

İnsan sisteminin hücreden dokuya, dokudan organa, organdan organizmaya dönüşen yolculuğunu dengeyi bulmak sürecine uyguladığımızda kurumsal dengenin sağlanması için bireysel dengenin ilk başta sağlanması gerektiğini de kolayca farkedebiliriz. Buna günümüzde "esneklik" deniyor İnsan sadece et kemikten değil, duygular ve hislerin de hakim .

olduğu karmaşık bir yapıya sahip; ve şanslıyız ki bu karmaşık yapının bir kullanım kılavuzu da mevcuttur. Ancak maalesef eve gelen elektronik bir alete gösterdiği özen ve değeri çoğu insan kendisine göstermiyor. İnsanın kullanım kılavuzunuzda şu yazar. Uzun, sağlıklı bir hayat yaşamak için doğal ve dengeli beslenin, hareket edin ve en geç akşam 22:30 da yatın. Daha mutlu daha huzurlu ve daha uzun yaşamak istiyorsanız beyninizi oluşturan parçaların görevlerini, bunların hangi aktivitelerle ve hangi gıdalarla canlı kaldığını öğrenin ona göre yaşayın. Sevdiklerinizle ve severek yaptığınız şeylerle zaman geçirin. Bunun dışında, şunların da farkında olmak gerekir: Her insanın aynı beyin yapısına sahip olmakla birlikte geçmiş yaşantıları ve yetiştikleri kültür sonucunda farklı programlar kullandıklarını; bu nedenle demek istediğinizle anlaşılacak şeyin farklı olabileceğini; o sebeple sürekli yeni programlara, yani iletişim içinde olduğunuz kişilere adapte olmanın yolunu öğrenmek gerektiğini bilin ve uygulayın. Bütün bunları yaptığınızda sağlık-mutluluk-huzur-refah-bereket ve başarı sizinle birlikte olacaktır. İşte bu noktada bunu dinleyen kişinin dudaklarında alaycı bir gülüşün belirmesi çok normaldir çünkü doğasında tembelliğe çok müsait olan insana bunları öğren ve yap demek ulaşılması zor bir hedef gibi görünecektir. Önemli olan kişinin kullanım kılavuzu konusunda yeterli bilgiye sahip olması öğrenmeye ve uygulamaya açık olmasıdır. Peki birey için bu böyleyken okulu dengeye ulaştıracak kimdir?

Okul yöneticileri okullardaki dengenin sorumlularıdır. Öğretmenlere model olacak yöneticiler, okula geliş amaçlarını her gün daha güçlü hatırlayacak öğretmenlerin gelişmesine rehberlik ederek, geleceğe yön vermesi beklenen öğretmenlerin hayatlarında dönüşüm yaratmalıdır. Bu sayede idealleriyle her geçen gün daha da güçlenecek öğretmenlerin, bilgiyi yerleştirmek dışında değerleri ve hayatın anlamını derslere serpiştirdikleri dersler tasarlamaya başladıkları daha sıklıkla görülecektir. Bir başka deyişle, eğitimde dengenin sağlanması, dolayısıyla başarının artması, öğretmenlerin kendini tanıma yolundaki dönüşümüyle sağlanacaktır. Kendini tanımak ve öğrencilerin ihtiyacını anlamakta beceri kazanmış öğretmenlerin ihtiyacının yönetimce karşılanması öğrencilerin okulun misyonu doğrultusunda gelişeceklerinin garantisini verecektir. Bir başka deyişle takdir ve değer gören öğretmen, anlaşılan öğrenci ve elde edilen başarı zincirleme bir tepkimeyle hedefe ulaşmada etkili olacaktır. Peki bu yeterli mi?

Yönetici, öğretmen ve öğrencilerin aktif öğrenen ve paylaşılanlardan oluştuğu bir eğitim ortamının bir diğer olmazsa olmazı pozitif iklimidir. Güçlenen öğretmenin ve öğrencinin uyum içinde serpileceği bir atmosferin yaratılması eğitim ortamını gözalcı bir çiçek bahçesi gibi canlandıracaktır. Bunu sağlamak için, öğrencinin, velinin ve öğretmenin sesini duyuracağı ortamlar yaratmak, başarının takdir edildiği, eksikliğin destekle tamamlandığı, iletişimin açık olduğu, etkileşimli öğrenme ve çalışma atmosferinin güven veren bir ortamda gerçekleştiği; egodan arındırılmış bir okulda paylaşımın özendirildiği; öğrencisinden öğretmene, yöneticisinden velisine öğrenmenin teşvik edildiği bir kurum yaratmak esastır. Özetle Eğitim kurumunun başarısı her bir paydaşın dengesinin ne oranda sağlandığıyla mümkün olacaktır.

Kısaca her sistem dengesi kadar güçlüdür ve denge, içinde bulunduğu sistemin her bir paydaşının aynı hedef için çalışmasıyla mümkündür.

Batuhan NAR

TÖZOK İlkokul Komisyonu Başkan Yardımcısı

ÇOCUK EDEBİYATINDA ETİK

Çocuk edebiyatı, genç zihinlerin şekillenmesinde ve hayal güçlerinin gelişiminde kritik bir rol oynar. Bu sebeple edebiyat dünyasında çocuk edebiyatı alanı sanılanın aksine daha zor, daha meşakkatli, daha çok emek, hassasiyet ve incelik isteyen bir daldır.

"Sabri Ülker Vakfı tarafından gerçekleştirilen "Türkiye Çocuk Kitabı Okuma Alışkanlıkları Araştırması" çocukların % 80'inin kitap okumayı sevdiğini göstermektedir." Bu olumlu eğilim, ebeveynlerin çocuklarına kitap okuma alışkanlığı kazandırma çabalarıyla da desteklenmektedir. Araştırmada annelerin %83'ü çocuklarına kitap okuduklarını belirtirken %73'ü haftada en az üç gün çocuklarına kitap okuduğunu söylemektedir. Görüşülen anneler daha çok gece yatmadan çocuklarına kitap okuduklarını paylaşıyorlar. (1)

Bu çalışmayı niceliksel olarak destekleyen başka bir veri daha var. Son on yılda Türkiye'de çocuk kitapları yayıncılığı %300 oranında büyümeye kaydetmiştir. Bu artış da olumlu anlamda çocuk edebiyatına olan ilginin ve yatırımın ne denli önemli olduğunu göstermektedir. (2)

Fakat çocuk edebiyatı, yalnızca eğlenceli ve hayal gücünü besleyen metinlerden ibaret değildir; aynı zamanda çocuklara etik değerler kazandırmanın en güçlü araçlarından biridir. Bir çocuğun ilk kez adalet, dürüstlük, empati ya da özgürlük gibi kavramlarla tanıştığı yer çoğu zaman bir masal, öykü ya da şiir olur. Peki, çocuk edebiyatı etik kavramlarını nasıl işler ve bu süreçte yazarların sorumluluğu nedir?

Çocuk kitapları, bireyin topluma uyum sağlaması, değer yargıları oluşturmaları ve ahlaki gelişimini tamamlaması açısından önemli bir rol oynar. Edebiyatın bu yönü düşünüldüğünde, etik değerlerin çocuk kitaplarına nasıl yansıtıldığı büyük bir önem taşır. Çocuk edebiyatında en çok işlenen etik konular ve örnekleri aşağıdaki gibidir:

1. Adalet ve Eşitlik: Adalet duygusu, çocukların haklarını bilmeleri ve başkalarının haklarına saygı göstermeleri açısından önemlidir.

* **Küçük Prens (Antoine de Saint-Exupéry):** "Bir insan sadece kalbiyle doğruyu görür; esas olan gözle görülmez." sözü, insanların dış görünüşlerine göre yargılanmaması gerektiğini anlatır.

* **Aslan, Cadı ve Dolap (C.S. Lewis):** Narnia Günlükleri serisinin bu kitabında, Aslan karakteri, fedakârlık ve adalet temalarını işler.

* **Robin Hood (Howard Pyle):** Zenginden alıp fakire veren Robin Hood, adalet kavramını sorgulatan klasik eserlerden biridir.

2. Dürüstlük: Dürüstlük, çocuklara erdemli bir birey olmanın önemini öğretir.

* **Pinokyo (Carlo Collodi):** Yalan söylediğinde burnunun uzaması, çocuklara yalanın sonuçlarını gösteren en güçlü metaforlardan biridir.

* **Pollyanna (Eleanor H. Porter):** Pollyanna'nın her durumda dürüstlüğü ve iyimserliği benimsemesi, okurlar için ilham kaynağı olur.

* **Nasrettin Hoca Fıkraları:** Nasrettin Hoca'nın mizahi anlatımıyla dürüstlük ve doğruluk gibi kavramlar çocuklara öğretilir.

3. Empati ve Hoşgörü: Empati ve hoşgörü, çocukların farklılıklara saygı duymasını sağlayan temel etik değerlerdir.

* **Matilda (Roald Dahl):** Matilda'nın zorbalık gören bir çocuk olarak yaşadığı deneyimler, empati ve adalet duygusunu pekiştirir.

* **Momo (Michael Ende):** Zamanı çalan adamlara karşı mücadele eden Momo, başkalarının dertlerine kulak vermeyi öğretir.

* **Charlie ve Çikolata Fabrikası (Roald Dahl):** Farklı karakterlerin olumlu ya da olumsuz davranışları, empati ve kibir arasındaki farkı anlamaya yardımcı olur.

4. Doğa ve Çevre Bilinci: Çevreye duyarlılık, çocuk edebiyatında sıklıkla işlenen bir etik konudur.

- * **Küçük Prens (Antoine de Saint-Exupéry):** Küçük Prens'in gezegenindeki baobab ağaçlarını temizlemesi, doğaya karşı sorumluluğu simgeler.
- * **Yaşlı Adam ve Deniz (Ernest Hemingway):** Doğa ile uyum içinde yaşamanın önemini anlatan klasik bir eserdir.
- * **Pippi Uzunçorap (Astrid Lindgren):** Pippi'nin doğayla iç içe yaşaması ve hayvanlara olan sevgisi, çocuklara doğaya duyarlılığı öğretir.

5. Zorbalık Karşıtlığı: Çocuklar için zorbalık konusunu işleyen eserler, onları duyarlı bireyler hâline getirmeye yardımcı olur.

- * **Harry Potter Serisi (J.K. Rowling):** Draco Malfoy'un zorbalık yapması ve Harry'nin dostlarıyla bu duruma karşı duruşu, dayanışmayı ve iyiliği vurgular.
- * **Çirkin Ördek Yavrusu (Hans Christian Andersen):** Toplumsal dışlanma ve zorbalık temalarını işleyerek, farklılıklara saygıyı öğretir.
- * **Küçük Kara Balık (Samed Behrengi):** Sisteme karşı çıkan ve kendine yeni yollar çizen bir balığın hikâyesi, cesaret ve bağımsız düşünme becerisini geliştirir.

6. Dayanışma ve Yardımlaşma: Birlikte hareket etmenin, başkalarına yardım etmenin önemi çocuk edebiyatında sıkça vurgulanır.

- * **Kırmızı Başlıklı Kız (Grimm Kardeşler):** Büyükannesine yardım etmeye çalışan küçük kız, yardımlaşmanın önemini anlatır.
- * **Heidi (Johanna Spyri):** Heidi'nin dedesiyle olan ilişkisi ve insanlara yardım etme isteği, dayanışma kavramını öne çıkarır.
- * **Keloğlan Masalları:** Anadolu'nun sevilen kahramanı Keloğlan, iyilik yaparak karşılığını gören bir karakter olarak çocuklara yardımlaşmayı öğretir.

Bir çocuk kitabı yazarı, yalnızca hikâye anlatan biri değil, aynı zamanda bir eğitimidir. Çocuklar, karakterlerin eylemlerinden, olayların gelişiminden ve hikâyenin sonuçlarından doğrudan etkilenirler. Bu nedenle yazarların etik sorumlulukları vardır:

Ayrımcı Söylemlerden Kaçınmak: Edebiyatın kapsayıcı bir alan olması için, cinsiyet, ırk, din veya sosyoekonomik statü üzerinden yapılan ayrımcılıklardan kaçınılmalıdır.

Çocukların Psikolojik Gelişimini Gözetmek: Korku ve travma yaratabilecek unsurlar dikkatli ele alınmalıdır. Kötü karakterlerin cezalandırılması veya hikâyelerin mutlu sonla bitmesi gibi unsurlar, çocuğun adalet algısını olumlu yönde etkiler.

Şiddet ve Zorbalığı Normalleştirmemek: Şiddetin bir çözüm aracı olarak sunulması, çocukların yanlış örnekler almasına neden olabilir.

Tüketim Kültürüne Alet Olmamak: Kitapların içinde aşırı marka veya ürün yerleştirme olmaması, çocukların erken yaşta tüketim toplumunun bir parçası hâline gelmesini önleyebilir.

Son yıllarda yapılan araştırmalar, çocuk edebiyatında etik konuların işlenme biçimlerinin çocukların değer gelişiminde doğrudan etkili olduğunu göstermektedir. Örneğin, Türkiye'de yapılan bir çalışmada, etik temaları barındıran hikâyelerle eğitimin, çocukların empati ve adalet duygusunu geliştirdiği bulunmuştur. Ayrıca, dünya genelinde birçok eğitim kurumu, değer eğitimi için çocuk edebiyatını bir araç olarak kullanmaktadır.

Eğitimciler ve ebeveynler, çocuklara kitap seçerken etik değerlere duyarlı eserleri tercih etmeli, okuma sürecinde çocuklarla bu konular hakkında konuşarak onların eleştirel düşünmesini teşvik etmelidir.

Kaynakça:

- (1) <https://www.sabriulkerfoundation.org/tr/beslenme-ve-saglikli-yasam/detay/turkiye-cocuk-kitabi-okuma-aliskanliklari-arastirmasi>
- (2) https://m.haber7.com/kultur/haber/3161840-cocuk-kitaplari-yayinciligi-son-10-yilda-yuzde-300-buyume-kaydetti?utm_source=chatgpt.com

ÖZEL OKUL ÖĞRETMENLERİNİN ALGILARINA GÖRE ÖRGÜTSEL ADALET ve ÖRGÜTSEL BAĞLILIK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Okullarda öğretmenler ve işletmelerde çalışanlar ile yapılan araştırma sonuçları örgütsel adalet ve örgütsel bağlılığın, eğitim örgütlerinin ve işletmelerin etkililiği ve verimliliği üzerinde önemli etkisinin olduğunu ortaya koymuştur. Bal'ın (2014) 412 öğretmen ile yaptığı bir çalışmada öğretmenlerin örgütsel adalet algısı ile örgütsel bağlılıkları arasında pozitif yönde anlamlı bir anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiş, öğretmenlerin örgütsel adalet algıları arttıkça örgütsel bağlılıklarının da arttığı görülmüştür. Alan yazın incelendiğinde örgütsel adaletin ve örgütsel bağlılığın iş görenlerin motivasyonlarını, iş tatminlerini, performanslarını ve verimliliklerini olumlu veya olumsuz yönde etkiledikleri görülmektedir. Araştırmalar iş görenlerin örgütsel adalet algıları ve örgütsel bağlılıkları arttıkça görevlerini yerine getirme çabasının da arttığını ve örgütsel bağlılıkları yüksek düzeyde

olan çalışanların örgütü hedeflerine ulaştırma ve örgütte kalma isteklerinin de yüksek olduğunu bu nedenle örgütten ayrılma olasılıklarının daha düşük olduğunu ortaya koymuştur. Tutar'a (2014) göre bütün çağdaş örgütlerde örgütsel bağlılık, örgütsel adalet, iş tatmini, örgüt iklimi vb. kavramlar örgütlere rekabet üstünlüğü sağlamaktadır. Bu bakımdan etkili ve verimli bir eğitim öğretim ortamı ve iyi bir okul iklimi için öğretmenlerin örgütsel adalet algılarının ve örgütsel bağlılıklarının yüksek olması büyük önem arz etmektedir.

Greenberg (1990) **örgütsel adaleti** çalışanların bulundukları örgütte hakkaniyetli bir tavır görüp görmediklerine dair algı diye tanımlar. Folger ve Cropanzano (1998) ise örgütsel adaleti örgütsel çıktılar olan ödül, ceza, statü vb. kazanımların hangi kriterlere göre dağıtılacağına ilişkin prosedürler ve

çalışanlar arası uygulamalar, kurallar ve sosyal normlar olarak ifade etmişlerdir. Örgütsel adalet kavramı literatürde dağıtımsal, işlemsel ve etkileşimsel adalet olmak üzere üç alt boyutta yer almaktadır. **Dağıtımsal adalet** çalışanlara verilen maaş ve yükselmelerin adil olup olmadığına ilişkin algıyı ifade eder (Moorman, 1991). **İşlemsel adalet** çalışanların karar alma aşamalarında yer almaları ve alınan kararların yansız ve nesnel kriterlere dayanıp dayanmadığına ilişkin çalışan algısıdır (Moon vd., 2008). **Etkileşimsel adalet** ise kazanımların dağıtımına yönelik olarak belirlenen prosedürlerin çalışanlara nasıl bildirildiğine dair çalışan algısı diye tanımlanır (Cropanzano vd., 2001).

Örgütsel bağlılık; bireyin bulunduğu örgütün örgütsel hedeflerini ve felsefesini özümsemesi, onların gerçekleşmesi için çalışmasını ve örgüte uyum sağlamasını ifade eder (O'Reilly ve Chatman, 1986).

Randall ve Cote'a (1991) göre ise örgütsel bağlılık, iş görenin örgüte sunduğu katkı karşılığında hak ettiği çıktılarına bağlı olarak örgütte kalma isteğini ve örgütsel hedef ve beklentileri benimsemesi diye tanımlanabilir ve duygusal, devam ve normatif bağlılık olarak üç alt boyutta ele alınır. **Duygusal bağlılık;** bireyin duygusal tercihleri nedeniyle örgütte kalma isteğini, **devam bağlılığı,** gereksinime dayalı olarak bireyin örgütte kaldığı sürece elde ettiği statü, para vb. kazanımları kaybetmemek için örgütte kalma isteğini; **normatif bağlılık** ise çalışanların etik, ahlaki gerekçeler nedeniyle örgütte kalma yükümlülüğünü ifade eder.

Araştırmalar örgütsel adalet ve örgütsel bağlılığın çalışanları olumlu veya olumsuz yönde güdülediğini buna bağlı olarak örgütsel verimliliği artırıp veya azalttığını ortaya koymaktadır. Gerek resmi gerekse özel okul yönetici ve öğretmenleri, okulu ve öğrencileri belirlenen hedeflere taşımakla yükümlüdürler. Bu nedenle öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ve örgütsel bağlılık düzeylerinin okulların etkililiğini ve verimliliğini önemli ölçüde etkilediği düşünülmektedir.

Özel ilköğretim (özel ilkokul ve özel ortaokul) öğretmenleriyle sınırlı olan bu araştırma sonucuna göre özel okul öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında pozitif yönde, anlamlı ve güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür. Başka bir ifadeyle öğretmenlerin örgütsel adalet algıları arttıkça örgütsel bağlılıklarının da arttığı görülmüştür. Araştırma sonuçları öğretmenlerin örgütsel adalet algı düzeyleri, cinsiyet, medeni durumu, öğrenim durumu, branş, çalıştıkları okul kademesi ve devlet okuluna atanma durumuna göre anlamlı farklılıklar gösterirken mesleki kıdem, yaş ve okulda çalışma süresi değişkenlerine göre anlamlı farklılıklar göstermediği bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğretmenlerin örgütsel bağlılık düzeyleri cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, görev yapılan okul kademesi, mesleki kıdem ve okulda çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık gösterirken branş ve daha önce devlet okuluna atanıp atanmama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna ulaşılmıştır. Kadın öğretmenlerin hem "örgütsel adalet algılarının" hem de "örgütsel bağlılık düzeylerinin" erkek öğretmenlerden daha düşük olması, kadın öğretmenlerin diğer örgütlerde olduğu gibi eğitim örgütlerinde de bazı

konularda daha fazla ayrımcılığa uğramasından kaynaklı olabileceği ve bu durumun kadın öğretmenlerin hem örgütsel adalet algılarını hem de örgütsel bağlılık düzeylerini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir. Öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile örgütsel bağlılıkları arasında pozitif yönde, anlamlı ve güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koyan bu araştırma sonuçlarının aşağıda verilen yurt içinde ve yurt dışında yapılan birçok araştırmanın sonuçlarıyla da örtüştüğü ve bu çalışmanın sonucunu doğrular nitelikte olduğu görülmüştür.

Ay ve Koç (2014) tarafından kamu ve vakıf okullarındaki öğretmenlerin katılımıyla yapılan bir araştırma sonucuna göre öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile örgütsel bağlılık seviyeleri arasında anlamlı ve pozitif yönde bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Uğurlu ve Kaplan'ın (2023) öğretmenlerin örgütsel adalet davranışlarına ilişkin algılarının örgütsel bağlılıklarına etkisini incelemeye yönelik yaptıkları çalışmada örgütsel adalet ile örgütsel bağlılık arasında pozitif yönde, anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Soysal ve Selvi (2023) öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasındaki ilişkilerinin incelenmesi başlıklı çalışmalarında, öğretmenlerin örgütsel adalet algıları ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında pozitif yönlü doğrusal bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Ponnu ve Chuah (2010) tarafından değişik kurumlarda çalışan iş görenlerin katılımı ile yapılan araştırma sonucuna göre özellikle dağıtımsal ve prosedür (işlemsel) adaletin örgütsel bağlılık ve işten ayrılma taleplerinin önemli bir belirleyicisi olduğunu göstermiştir. Aynı çalışma iş görenlerin adalet algıları arttıkça örgüte olan bağlılıklarının da arttığını ve işten ayrılma taleplerinin azaldığını ortaya koymuştur. Hassan'ın (2002) farklı hizmet sektörlerinden çalışanların katılımıyla yaptığı çalışmaya göre çalışanların adalet algıları olumlu yönde arttıkça örgütsel bağlılık düzeylerinin de arttığını, bunun tersi durumunda ise çalışanların örgütsel bağlılıklarının zayıfladığını ve örgütten ayrılma taleplerinin arttığını göstermiştir. Araştırmalar adil uygulamalar, atama, işte yükselme, maaş artışları vb. özlük hakların da örgütsel bağlılığı artırdığını göstermiştir.

Son söz olarak bu araştırma sonuçları öğretmenlerinin örgütsel adalet algıları ile örgütsel bağlılık düzeyleri arasında pozitif yönde, anlamlı ve güçlü bir ilişki olduğunu ortaya koymakta ve yukarıda verilen araştırma sonuçlarıyla da büyük ölçüde örtüşmektedir. Bu bağlamda örgütsel adaletin ve örgütsel bağlılığın önemini kavramakta yetersiz kalan öğretim liderleri ve örgüt yöneticilerinin örgütsel adalet algıları düşük ve örgütsel bağlılıkları zayıf, sinik çalışanlar ile örgütsel değişimleri yönetmekte, dinamik bir örgüt yapısı oluşturmakta ve örgütlerini belirlenen hedeflere taşımakta yetersiz kalacakları düşünülmektedir.

Kaynakça

Samdan, T. (2024). Özel Okul Öğretmenlerinin Algılarına Göre Örgütsel Adalet ve Örgütsel Bağlılık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26(4), 1548-1582.

Not: Makalenin tamamına ve kaynaklara aşağıdaki linkten ulaşılabilir.

<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2891136>

Murat KURT

TÖZOK İlkokul Komisyonu Üyesi

SEVGİ ile ÇOCUĞUN GELİŞİMİNE DESTEK OLMAK

İnsanın çocukluk döneminde geçirdiği gelişimsel evreler incelendiğinde, temel yaşamsal ihtiyaçlarının yanında psikolojik gelişimine destek olan en önemli ihtiyaçlarından birinin de sevgi görmesi olduğu söylenebilir. Aile yaşantısında sevgiden mahrum kalan çocukların, gençlik ve yetişkinlik dönemlerinde farklı duygusal sorunlar yaşadığı veya yaşama ihtimalinin yüksek olabileceği konusunda hem fikir olduğumuzu düşünüyorum. Bunun yanında, bir çocuğun aile yaşantısında sevgisiz büyümesinin, sağlıklı bir ruhsal gençlik ve yetişkinlik geçiremeyeceği anlamına da gelmemektedir. Bu durumun ortaya çıkmasının diğer bir nedeni, eğitim çağındaki çocuğun öğretmenlerinden veya akranlarından göremediği sevgi eksikliği de olabilir. Konuya dair bir örnek vermek istiyorum. Biz eğitimciler olarak, akademik başarı potansiyeli oldukça yüksek bir çocuğun okul ortamında farklı nedenler ve farklı bireylerden gördüğü olumsuz tutum ve davranışlar

nedeni ile okula gitmek istemediği veya okuldan uzaklaşması gibi durumlara rastladığımız olmuştur. Bu gibi durumlarda velinin çocuğunun durumuna çözüm bulmak için sırası ile çocuğunun öğretmenine, rehberlik öğretmenine veya okul yönetimi ile görüşmeler yaptığını da gözlemlemiştir. Peki sorunun temelinde okuldaki veya o çocuğun sınıfındaki sevgi eksikliği olabileceği aklımıza gelmiş midir? İki çocuk arasındaki olumsuz iletişim veya akran zorbalığı gibi durumlarda, "aman çocuk bunlar", "bugün kavga edip tartışılar, yarın unuttur barışılar" demek ne kadar doğrudur? Wu, Hughes ve Kwok (2010) öğretmenlerin öğrencilerine karşı şefkatli ve sevgi dolu bir yaklaşım sergilediklerinde, öğrencilerin okulda daha iyi performans göstermelerine ve sınıf içi ilişkilerde olumlu değişiklikler yaşamasına yol açtığını tespit etmişlerdir. Çocuklar için sağlıklı bir eğitim ortamı için, sevginin olmazsa olmaz olduğuna inanıyorum.

Biz eğitimcilerin bize emanet edilen çocuklara göstereceğimiz samimi, sevgi temelli, özenli davranışlarımız öncelikle o sınıftaki öğrenciler arasındaki sağlıklı iletişime yansiyacaktır. Sevgi ve saygı için söylenen bir söz geldi aklıma. "Sevgi ve saygı ayna gibidir. Ne gösterirsen onu görürsün." Öğretmenin öğrencilerine gösterdiği sevginin, olumlu bir eğitim ortamının oluşmasına, bunun da biz eğitimcilerin eğitimsel hedeflerimize ulaşmamızı sağlayan öğrenme kalitesi yüksek bir okul iklimi sağlayacağı söylenebilir.

Ben de dahil eğitimciliğimizin ilk yıllarında, özellikle yeni mezun olduğumuz, mesleğe yeni başladığımız zamanlarında eğitim yılı başından itibaren yıllık planlarımızdaki konuları esas alıp, öğrencilerimize bu konuları hızlı şekilde öğretmenin çabasına girdiğimiz olmuştur. Peki eğitimin ve öğretimin temelinde öğrencilerimiz ile kuracağımız samimi sevgi temeline dayalı gönül bağı kurulması ile başlanması gerektiğinin önceliğimiz olduğunu düşündük mü? Elias, Parker ve Kash (2008) yaptıkları araştırmada sosyal ve duygusal öğrenme programlarının, sevgi temelli öğretim yaklaşımlarının önemli bir bileşeni olduğunu ortaya koymuştur.

Konunun daha iyi anlaşılması adına bir eğitimci olarak mesleğe yeni başladığım yıllara dönerek örnek vermek istiyorum. Üniversitede eğitim fakültesinde başarılı bir öğrencilik sonrası 1998 yılında özel bir okulda beden eğitimi öğretmeni olarak göreve başlamıştım. Okul eylül ayı içinde açılmış, yıllık planımda düzen alıştırmaları ve devamında tüm okullar için çok önemli olan 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı Töreni okul temsili yürüyüş guruplarının kusursuz hazırlanması gereken çok ciddi bir hazırlık dönemine girmiştik. Tören yürüyüş gurubu 7. ve 8. sınıf ergenlik dönemi öğrencilerinin oluşmakta idi. Kusursuz bir yürüyüş gurubu çıkarmak adına okul bahçesinde havanın çok sıcak olmasına aldırmadan derste mola dahi vermeden defalarca tekrar yaptırıyordum. Bu arada tüm okul öğrenci ve öğretmenlerce saygı duyduğumuz, mesleğinde çok tecrübeli bir sınıf öğretmenin çalışmayı izlediğini fark ettim. Çalışmanın sonlarına doğru öğrencilerimin isteksiz, mutsuz ve yorgun halleri dikkatimi çekti. Ve bir hata yapmış olabileceğimi düşünerek öğrencilerimin dinlenmesi için dersi bitimine 15 dakika kala çalışmayı sonlandırdım. Dersi sonlandırdığımda dersi izleyen meslek üstadımız yanıma gelerek çok kibar bir şekilde bana "Hocam öğrencilerinizi gönderdikten sonra müsaitseniz birlikte bir çay içelim mi?" dedi. "Tabii ki çok memnun olurum" diyerek, teklifini kabul ettim. Birlikte öğretmenler odasından çaylarımızı aldık ve okulun bahçesinin sakin gölge bir köşesine oturduk. Önce kısaca mesleğe nasıl başladığını, öğretmenliğinin ilk yıllarında yaşadığı zorlukları anlattı. Konuşma üslubu çok nazikti. Beni kırmadan öğretmenlik mesleği gelişimimde yararlı olacak önerilerini sundu. Öğretmenin en başta, öğrencileri ile sevgi köprüsünü kurarak başlaması gerektiğini anlattı. Bu temel köprü'nün kurulduğunda öğrencilerin en zor şartlarda dahi öğrenmek için daha fazla çabalayacağını söyledi. Konuşmaları az ve öz cümlelerle çok şey nasıl anlatılabilir olduğunun örneğiymiş sanki. Evet, önemli olanın ilk başta bir öğretmenin öğrenciler ile sevgi bağını kurmasının çok önemli olduğunu öğretmişti bana. Ve ben o günden sonraki çalışmalarımı yapmadan önce öğrencilerimle sevgiyi önceleyerek devam

ettim. Öğrencilerin çalışmalarda çok daha gayretli ve öğrenmeye istekli olduklarını gördüm.

Bu duayen öğretmenimiz, bana hayatımda unutamayacağım ve öğretmenlikte benim ben olmama yardımcı olan öneri ve görüşlerini bir ustalıkla aktarmıştı. Tecrübesini sevgi ile bana aktarmıştı. Bende öğrencilerimle sevgi köprüsünü kurmuştum. Üstelik 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı töreni sonrasında okulumuzu temsil eden 63 kişilik öğrenci bandosu ve yürüyüş grubumuz İl Milli Eğitim Müdürlüğüne takdir belgesi ile ödüllendirilmişti.

Costa ve Garmston (2002) öğretmenlerin, ders içi uygulamaları gözlemleyerek, birbirine mentörlük (Peer Coaching) ile rehberlik etmelerinin, öğretmenlik becerilerinin gelişmesine yardımcı olacağını vurgulamıştır. Elbette üniversite lisans öğrenimi yıllarımızda, değerli akademisyenlerimizin destekleri ile çok önemli akademik bilgiler ve yeterlilikler edinerek mezun oluyoruz. Yeni öğretmen olduğumuz yıllarda öğretmenlik uygulamaları da dahil eğitim kuramlarını ve kavramlarına hâkim olarak mezun olduğumuz da söyleyebilirim. Hawkey (2006) öğretmenlerin, deneyimli öğretmenler ile etkileşime geçerek mesleki gelişimlerini nasıl destekleyebilecekleri üzerine araştırmalar yapmıştır. Bu çalışmalarda, meslekte tecrübeli öğretmenlerin, işlerini nasıl daha verimli yapabileceğine dair rehberlik sunduklarını vurgulamıştır. Bu nedenle mesleğimizin, usta çırak etkileşimi ile gelişmesinin oldukça önemli olduğunu düşünmekteyim.

Sevgili genç meslektaşlarım, özetle öğretmenlikte ustalaşmanın bir yolunun da işin duayeni tecrübeli öğretmenlerden öğrenmek olduğunu söylemek istiyorum. Bu önerimi şöyle hayata geçirebilirsiniz. Okul yönetiminizin bilgisi dahilinde, tecrübeli meslek üstatlarına derslerine konuk olmak istediğinizi teklif edebilirsiniz. Veya sizin dersinizi izlemesini, ardından öneri ve görüşlerini size sunmasını isteyebilirsiniz.

Umarım öğretmenlik mesleğinizi daha iyi yapabilmek adına, alanında usta öğretmenlerin tutum ve davranışlarını gözlemlemek, iyi örneklerden faydalanarak onlardan da öğrenmek sizlere de iyi gelecektir.

Öğretmenlik mesleği, uygulama alanı sevgi temeline dayalı yaparak yaşayarak öğrenilen bir yaşam şeklidir.

Kaynaklar

- Elias, M. J., Parker, S. J., & Kash, V. M. (2008). In *Handbook of moral and character education* (pp. 264-282). Routledge.
- Hawkey, K. (2006). *Emotional intelligence and mentoring in pre-service teacher education: a literature review. Mentoring & Tutoring: Partnership in Learning*, 14(2), 137-147.
- Costa A., & Garmston R. J. (2002). *Cognitive coaching: A foundation for Renaissance schools* (2nd ed.). Norwood.
- Wu, J. Y., Hughes, J. N., & Kwok, O. M. (2010). *Teacher-student relationship quality type in elementary grades: Effects on trajectories for achievement and engagement. Journal of school psychology*, 48(5), 357-387.

Nihan NAMA

TÖZOK Okul Öncesi Eğitimi Komisyonu Üyesi

DUYGUSAL OKURYAZARLIK ve SORGULAYICI DÜŞÜNME: PYP ile ÇOCUKLARIN DUYGULARINI KEŞFETMESİ

"DUYGULARI OKUMAYI ÖĞRENEN ÇOCUKLAR, DÜNYAYI DAHA İYİ ANLAR, İNSANLARI DAHA DERİNDEN HİSSEDER VE GELECEĞİ DAHA BİLİNÇLİ ŞEKİLDE İNŞA EDER!"

Bir çocuk, ilk defa kendini aynada fark ettiğinde, dünyaya dair ilk büyük sorgulamalarından birini yapar: "Ben kimim?" İşte bu, öğrenmenin ve öz-farkındalığın başlangıcıdır. Duygular, tıpkı bir nehrin akışı gibi, bazen durgun ve huzurlu, bazen taşkın ve coşkuludur. Çocukların bu akışı anlamlandırması, duygusal okuryazarlık becerileri geliştirmesiyle mümkündür. Özellikle Uluslararası Bakalorya İlk Yıllar Programı (IB-PYP) gibi sorgulamaya dayalı eğitim modellerinde, duyguların keşfi ve yönetimi akademik ve sosyal gelişimin temel taşlarından biri hâline gelir.

Duygusal Okuryazarlık Nedir ve Neden Önemlidir?

Duygusal okuryazarlık, bireyin kendi duygularını tanıyabilmesi, ifade edebilmesi, başkalarının duygularını anlayabilmesi ve bu farkındalığı ilişkilerine yansıtabilmesi sürecidir (Goleman, 1995). Erken çocukluk döneminde bu beceriyi kazanan bireyler, empati kurabilen, sosyal ilişkilerinde başarılı ve stresle başa çıkabilen yetişkinler hâline gelirler.

Örneğin, bir anaokulu sınıfında öfkelenen bir çocuğun, "Öfkeliyim çünkü oyuncacıyı arkadaşım aldı" diyebilmesi, duygusal okuryazarlığın gelişmişliğini gösterir. Bunun yerine ağlama ya da fiziksel tepki gibi dürtüsel davranışlarla ifade etmesi ise henüz duygularını düzenleyemediğini işaret eder. Bu noktada, PYP'nin sorgulama tabanlı yaklaşımı devreye girer ve çocukların duygularını anlamlandırma-larını destekleyen pedagojik bir ortam sunar.

PYP'de Duyguların Keşfi: Çocuklar Nasıl Sorgular?

IB-PYP programı, çocuklara sadece akademik bilgi sunmaz; aynı zamanda onları dünyayı anlamaya teşvik eden bir sorgulama kültürü ile donatır (IBO, 2018). PYP'nin temelinde yatan sorgulama temelli öğrenme yaklaşımı, çocukların hem bilişsel hem de duygusal gelişimlerini destekler. Bu bağlamda çocuklar öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla etkileşime girerek şu tür sorular sorarlar:

- * "Neden bazı günler mutlu, bazı günler üzgün hissediyorum?"
- * "Arkadaşımdan üzgün olduğumu nasıl anlarım?"
- * "Öfkelendiğimde ne yapabilirim?"

Bu tür sorular, çocukların duygusal zekâlarını geliştirirken, onların düşünme becerilerini de güçlendirir. Örneğin, bir PYP sınıfında öğretmen, çocuklara farklı yüz ifadelerinin olduğu kartlar göstererek, "Bu yüz ifadesi size ne hissettiriyor?" gibi açık uçlu sorular sorabilir. Çocuklar, bu kartları yorumlayarak duyguların evrenselliğini ve bireyselliğini keşfeder.

Psikoloji ve Nörobilim Perspektifinden Duygusal Farkındalık Çalışmalarının Önemi

Psikoloji alanında yapılan araştırmalar, erken yaşta duygusal farkındalık becerileri kazanan çocukların daha başarılı akademik ve sosyal hayatlar sürdüğünü gösteriyor (Denham et al., 2003). Bu çocuklar, grup çalışmalarında daha iş birlikçi, problem çözme süreçlerinde daha yaratıcı ve öz düzenleme becerilerinde daha güçlü olurlar.

Beynimizin duygularla bağlantılı bölgesi olan limbik sistem, özellikle erken çocukluk döneminde hızla gelişir (LeDoux, 1998). Bu süreçte çocukların sağlıklı bir duygusal temel oluşturması, onların ilerleyen yaşlarda daha dengeli bireyler

olmalarına katkı sağlar. Özellikle ayna nöron sistemi, çocukların empati kurmalarında kritik bir rol oynar (Rizzolatti & Sinigaglia, 2008). Çocuklar, çevrelerinde gördükleri duygusal tepkileri taklit ederek sosyal ve duygusal öğrenmeyi gerçekleştirirler.

Gerçek Hayattan Bir Örnek: Duygusal Okuryazarlık Nasıl Kazandırılır?

Bir PYP anaokulunda yürütülen "Duygularımın Haritası" adlı bir akıl haritası projesini ele alalım. Bu projede çocuklar, kendi duygularını farklı renklerle ifade eden bir harita oluştururlar. Örneğin, mutluluk sarı ile, öfke kırmızı ile temsil edilir. Bir hafta boyunca, her gün nasıl hissettiklerini belirleyerek haritalarını renklendirirler. Sonunda, öğretmen şu soruyu sorar: "Hangi renk en çok görünüyor? Peki, hangi renk daha az?"

Bu süreçte çocuklar, hangi olayların onları hangi duygulara sürüklediğini fark ederler. Aynı zamanda, duyguların kalıcı değil geçici olduğunu da fark ederken onları nasıl yöneteceklerini de öğrenirler. Örneğin, kırmızı renk (öfke) baskın olan bir çocuk, öğretmenin rehberliğinde "Öfkeli olduğumda ne yapabilirim?" sorusuna cevap arar ve nefes alma egzersizleri gibi tekniklerle tanışır.

Sonuç ve Öneriler

Duygusal okuryazarlık, akademik başarı kadar önemli bir beceridir. IB-PYP gibi sorgulama temelli programlar, çocukların duygularını keşfetmesine ve onları yönetmesine olanak tanır. Eğitimcilerin ve ebeveynlerin, çocukların duygularını anlamlandırmalarına yardımcı olacak etkinlikler tasarlaması büyük önem taşır.

Eğitimciler olarak, çocukların duygusal okuryazarlıklarını geliştirmek için aşağıdaki önerileri dikkate alabiliriz:

- * Duygusal ifadeleri içeren hikâyeler ve rol yapma etkinlikleri kullanmak
- * Duyguların sanatsal yollarla ifade edilmesini sağlayan "duygu kolajları" oluşturmak
- * "Empati Gözlüğü" etkinliği ile çocukları farklı bakış açılarını deneyimlemeye teşvik etmek
- * Sınıf içinde duygu panoları oluşturarak çocukların duygularını paylaşmalarını teşvik etmek
- * Öğretmenlerin model olması ve kendi duygusal farkındalıklarını öğrencilere aktarması

Son olarak, hepimiz için küçük bir hatırlatma: Çocukların duygularını keşfetme yolculuğunda onlara sadece öğretmen değil, aynı zamanda yol arkadaşı olmalıyız. Çünkü bazen en derin öğrenmeler, en küçük sorularla başlar: "Bugün nasıl hissediyorum?"

Kaynaklar

- Denham, S. A., Bassett, H. H., & Wyatt, T. (2003). *Emotional competence: Implications for school readiness. School Readiness and the Transition to Kindergarten in the Era of Accountability.*
- Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence: Why It Can Matter More Than IQ.* Bantam Books.
- International Baccalaureate Organization (IBO). (2018). *Primary Years Programme: Learning and Teaching.*
- LeDoux, J. (1998). *The Emotional Brain: The Mysterious Underpinnings of Emotional Life.* Simon & Schuster.
- Rizzolatti, G., & Sinigaglia, C. (2008). *Mirrors in the Brain: How Our Minds Share Actions, Emotions, and Experience.* Oxford University Press.

Dr. Nursinem ŞİRİN

Eğitim AR-GE ve Projeler Direktörü
Tohum Otizm Vakfı

OTİZMDE FARKINDALIK YETMEZ, KAPSAYICILIK ZAMANI

Kapsayıcılık, tüm bireylerin cinsiyet, etnik köken, tıbbi ve özel gereksinimler, engel durumu veya gelişim özelliklerinden bağımsız olarak topluma eşit biçimde katılımını sağlayan bir insan hakkıdır. Kapsayıcı bir toplumda bireyler, farklılıklarıyla birlikte kabul edilir ve toplumsal kaynaklara eşit erişim hakkına sahip olurlar. Bu bakış açısı, yalnızca bireylerin entegre edilmesini değil, aynı zamanda onların değerli ve aktif birer toplum üyesi olarak görülmesini de içerir.

Nöroçeşitlilik insanların beyinlerinin ve sinir sistemlerinin farklı biçimde çalışmasının normal ve doğal olduğunu kabul eden bir kavramdır. Herkesin düşünme, öğrenme ve dünyayı deneyimleme şeklinin kendine özgü olduğunu vurgular. Nöroçeşitlilik, başlangıçta daha çok otizm spektrum bozukluğunu ifade etmekteydi. Zamanla dikkat eksikliği hiperaktivite bozukluğu (attention-deficit and hyperactivity disorder-ADHD), disleksi, diskalkuli, disgrafi gibi öğrenme güçlükleri, tourette sendromu, sinestezi gibi farklılıklar, duygudurum bozuklukları ve yüksek yaratıcılık, yüksek IQ gibi durumlar da nöroçeşitlilik olarak kabul edilmeye başlandı. Böylece nöroçeşitlilik şemsiye bir

kavram oldu. Nöroçeşitlilik hareketi, nörolojik farklılıkların toplum tarafından kabulünü ve kapsanmasını amaçlayan bir sosyal adalet hareketi olarak 1990'larda doğmuştur. Sosyal engellilik modeli temelinde, otizmin bir bozukluk değil, toplumun doğal ve değerli bir parçası olduğu vurgulanır. Hareket, otizmlili bireylerin bireysel özelliklerini ve katkılarını bir zenginlik olarak görmeyi teşvik eder ve bilişsel çeşitliliğin biyolojik bir değer olarak kabul edilmesi gerektiğini savunur. Nöroçeşitlilik yaklaşımı, bu farklılıkları birer zenginlik olarak ele alır ve bireylerin güçlü yönlerine odaklanır.

Eşitlik ve erişim ise kapsayıcılığın temel bileşenleridir. Her bireyin, kişisel özelliklerinden bağımsız olarak, eğitim, sağlık, istihdam ve sosyal yaşam gibi alanlarda eşit fırsatlara sahip olması gerekmektedir. Eşitlik sorunlarının üstesinden gelmek için toplumumuzdaki eşitsizliklerinin temel nedenlerinin anlaşılması gerekmektedir. Eşitlik ve erişimin bir arada ele alınması dezavantajlı grupların toplumsal hizmetlerden yeterince yararlanabilmesi için önemlidir. Örneğin, otizmlili bir çocuğun akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görmesi, ona eşit bir eğitim hakkı sağlar. Ancak, sınıfta bireysel ihtiyaçlarına uygun destekleyici materyallerin ve uygun öğrenme yöntemlerinin sağlanmaması, bu çocuğun eğitimden tam anlamıyla faydalanmasını engelleyebilir. Bu durumda, eşitlik sağlanmış gibi görünse de gerçek anlamda erişim mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla, otizmlili çocukların eğitim süreçlerinde hem eşit fırsatlara sahip olmaları hem de bu fırsatlardan yararlanmalarını sağlayacak desteklerin sunulması gerekmektedir.

Otizmlili bireyler için kapsayıcılık, sadece fiziksel mekanlara erişim sağlamakla sınırlı değildir. Sosyal etkileşimler, eğitim fırsatları, istihdam olanakları ve toplum yaşamına katılım gibi birçok alanda kapsayıcı yaklaşımlar benimsenmelidir. Araştırmalar, otizmlili bireylerin kapsayıcı ortamlarda daha fazla sosyal etkileşimde bulunduklarını ve bu durumun onların sosyal becerilerini geliştirmelerine yardımcı olduğunu göstermektedir. Kapsayıcı eğitim ortamları, tüm çocukların farklılıklarıyla birlikte öğrenmelerini teşvik eder. Otizmlili öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP) ve destekleyici materyallerle eğitim süreci daha verimli hale getirilir. Aynı zamanda, tipik gelişim gösteren öğrenciler de farklılıkları kabul etme ve empati geliştirme konusunda önemli kazanımlar elde ederler. Benzer biçimde istihdam alanında da kapsayıcı bakış açısı büyük bir önem taşır. Destekli istihdam modelleri, otizmlili bireylerin iş

yaşamına katılımını artırabilir. İşverenlerin ve çalışanların farkındalığının artırılması, önyargıların azaltılması ve iş yerlerinde uygun düzenlemelerin yapılması, kapsayıcı iş ortamlarının oluşturulmasına katkı sağlar.

Birleşmiş Milletler, 2007 yılında 2 Nisan'ı Dünya Otizm Farkındalık Günü, Nisan ayını da Otizm Farkındalık ayı olarak ilan etti. Bu karar, otizm konusunda farkındalık yaratmak ve otizmlili bireylerin haklarına dikkat çekmek amacıyla alındı. O tarihten itibaren her yıl 2 Nisan'da dünya genelinde çeşitli etkinlikler ve kampanyalar düzenleniyor. Farkındalık, otizmlili bireylerin toplumun bir parçası olarak görülmesi için önemli bir adımdır; bununla birlikte, kapsayıcı adımlar atılmadıkça farkındalık tek başına yeterli değildir. Eğitimde, iş yaşamında ve toplumsal yaşamda uygulanacak kapsayıcı politikalar, toplumun tüm bireyleri için daha adil ve eşitlikçi bir yaşam alanı yaratacaktır. Tohum Otizm Vakfı olarak 2 Nisan'da **"Otizme Kırmızı Işık Yak"** kampanyamızla herkesi farkındalığı kapsayıcılıkla güçlendirmeye davet ediyoruz.

Otizmlili bireylerin sesine kulak vermek, onların ihtiyaçlarına yönelik çözümler geliştirmek ve onlarla birlikte hareket etmek, toplumda gerçek anlamda kapsayıcılığı sağlamak için önemli bir adımdır.

Peki, otizmlili bireylerin nelere gereksinimleri var?

- * Taniya ulaşmak için gereken tarama ve erken tanılama süreçlerinin işlevsel ve eşit koşullarda yürütülmelidir.
- * Erken, yoğun, sürekli ve bilim temelli eğitim tüm otizmlili bireylere eşit koşullarda sunulmalıdır.
- * Okul öncesi dönemden yükseköğretime kadar kapsayıcı ve nitelikli eğitim ortamlarına erişim fırsatı sunulmalıdır.
- * Ayrımcılıktan uzak okul, iş ve sosyal yaşam fırsatı oluşturulmalıdır.
- * Afet durumlarında kapsayıcı arama-kurtarma çalışmaları ve müdahale sağlanmalıdır.

- * Otizmlili bireyler yaşamlarına dair alınacak bireysel ve kamusal karar süreçlerinde söz sahibi olmalıdır.
- * Bireye uygun istihdam ve eşit ücret hakkı sağlanmalıdır.
- * Yetişkinlikte bağımsız yaşam seçeneklerine erişim sağlanmalıdır.
- * Yoğun desteğe ihtiyacı olan otizmlili bireyler için insan onuruna yakışır bakım merkezleri ve bakım hizmetleri sunulmalıdır.

Sonuç olarak, kapsayıcılık yalnızca bir ideal değil, tüm bireylerin eşit fırsatlara sahip olduğu bir toplumun temel taşıdır. Otizmlili bireyler için farkındalıktan kapsayıcılığa geçiş sağlamak, bireysel ve toplumsal düzeyde yapılacak çalışmalarla mümkündür. Her bireyin farklılıklarıyla değerli olduğunu kabul eden bir toplum, gerçekten kapsayıcı bir toplum olacaktır.

Kaynaklar

- Kusuma, N. (2023, March 31). Neurodiversity movement: Embracing autism acceptance & inclusion. Green Network Asia.
- Motavalli Mukaddes, N., Ercan, E. S. (2023) Yaşam boyu nörogelişimsel bozukluklar. Simurg Arts.
- Ökcün Akçamuş, M. Ç., (2024). Tohum Otizm Vakfı Değerlendirme ve Gelişim Raporları VII: Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Bireyler için Kapsayıcı Yaklaşımlar. Tohum Otizm Vakfı.
- UNESCO (2005). Guidelines for inclusion: Ensuring access to EFA. United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. https://www.ibe.unesco.org/sites/default/files/Guidelines_for_Inclusion_UNESCO_2006.pdf

Prof. Dr. Ali Murat FERMAN
Beykent Üniversitesi

GELECEĞİ; GÜMRÜK TARİFELERİNDEN OKUMAK

İlk çeyreğini geride bıraktığımız 2025 yılının; ikinci Trump dönemi etkisi ve jeo-politik gelişmelerin gölgesinde yaşanacağı önceden öngörülmüyordu. Nitekim, ABD başkanının yüksek tempolu açılışı ve tartışmalı kararları sürecinde 2 Nisan'da açıklanan yeni gümrük vergileri adeta yeni zirveyi oluşturdu. Geline nokta, karşılıklı taktik ve ataklarla devam eden "tarife savaşları", uluslararası ticaret boyutunu aşan bir düzeye ulaşarak, kurulu dünya düzeninin geleceğinin kestirildiği bir kulvar haline dönüştü.

Son büyük savaştan sonra, zafer kazanmış ABD tarafından kurulan küresel mimari; kurum ve kuralları ile seksen yılını tamamladı. Tartışmalı ve sıkıntılı bir süreç boyunca, müesses sistemin yıprandığı ve ciddi eleştiri ile kifayet tartışmalarına konu edildiği bilinen bir gerçek olarak karşımızda duruyor. Ancak, ek gümrük vergileri üzerinden sistemin hakim gücü tarafından sergilenmeye başlanan ana duruş ve tutumlar, aslında, geleceğin nasıl şekilleneceği konusunda belirleyici ağırlık kazanıyor.

Samimiyet ve derinliği tartışmalı da olsa, yerleşik sistemin; ortaklık/ittifaklar temelinde ve paylaşılan ilke ve idealler (demokrasi, insan hakları, vb.) üzerinden yürütülmesine çalışılıyordu. Üstelik, egemen güç, sahip olduğu toplam kudretin; kaba güç (silah gücü, vb.) ile yumuşak güç (yaşam tarzı, vb.) denge ve birlikteliğine önem veriyordu. Ancak, ikinci Trump döneminde, bu kimilerine göre "makyaj" unsuru sayılan inceliğin adeta paramparça edildiği izleniyor. Açık ve gizlenmeye gerek görülmeden bir Ben-Merkezci duruş ile yaklaşımın hakim unsur hale geldiği görülüyor. "Ben yaptım; oldu!" kestirmeciliği ve "ben yapar; gene ben yıkarım!" hoyratlığı ön plana çıkarılıyor. İşin ironik yönü ise, bu teşhisin aslında tamamen teknik/matematik nitelikli bir ekonomik araç olan gümrük vergileri üzerinden yapılması olarak karşımıza çıkıyor.

2 Nisan açıklamalarında paylaşılan çarşaf gümrük vergisi oranlarının hangi teknik/objektif analiz ve hesaplarla elde edildiği sorusu cevapsız kalıyor. Kamuoyuna sunulan hesaplama formülünün eksik ve hatalı olduğunun, sadece saatler içinde ortaya konulması artık işten bile sayılmıyor. Formülün kendi başına doğru ve yeterli olmasının kabulü durumunda dahi, ABD'nin muhatap olduğu iddia edilen vergi oranlarının dörtte bir oranlarına indirilmesi; İskontoya uğratılması gerekiyor. Küresel mimari ve işleyişi sarsan/hırpalayan bu yeni açılımın dayanması gereken "savunulabilir" ve "üzerinde çalışılır" temellere dayandırılmasına dahi özen gösterilmiyor.

16. Yüzyıla kadar geriye takvimlenen uluslararası ticaret anlayış ile uygulamalarında, sanki ilk dönemlerin katı Merkantilist (korumacı/biriktirmeci / mutlak üstünlük temelli) seviyesine dönülmüş oluyor. Uluslararası ticareti; "mutlak bir dış ticaret fazlası" üzerinden okumak, sığ ve eskimiş bir anlayışın adeta yeniden dirilmesine meydan veriyor. Bu düz ve kestirmeci mantık söz konusu olunca, fırtınalar koparan yeni oranların; aslında, ülke dış ticaret açığı rakamlarının, toplam ithalatlarına basit bölünmesi ile elde edildiğine şaşırmamak gerekiyor!

Keza, açıklamalarının hemen başında, kullandıkları temel kriterlerinin; uluslararası ticaretin ana ilkelerinden "mütekabiliyet/karşılıklık" esası olduğunu ifade etmiş olsa da, Trump'ın gene "başına buyruk" davranma yolunu seçtiği izleniyor. Ticaret politikaları kuramında mevcut opsiyonların (universal/ standart oran; karşılıklı eş oran; ülke bazında oran; ürün bazında oran) tamamının bir arada kullanıldığı görülüyor. Üstelik, ani erteleme; yeni tarife oranlarını birden bire ilan etme benzeri "takvimsiz/öngörülemez" yeni açılımların adeta sıradan hale geldiği bir sürece girildiği ortaya çıkıyor. Trump'ın pazarlıkta elini güçlendirmek için yol verdiği/açtığı "belirsizlik-endişe" ortamı, piyasalar kadar, tüm küresel dinamiklerin istikbalini daha tartışmalı hale getiriyor ve kaygan zemine çekiyor. Tartışma ve pazarlıklar kadar, ortak akıl yürütme ve duruş belirleme faaliyetlerinin hangi temeller/kriterler üzerinden yürütüleceği sorusu orta yerde duruyor.

Türkiye'nin bu genel çerçevenin dışında kalması elbette düşünülemez. İlaveten, an itibarıyla, Ticaret Bakanımızın; "kötünün iyisi!" yönündeki değerlendirmesi gerçekçi bulunmalıdır. Ayrıntılı ve oylumlu arka plan okumaları ile geliştirilmiş analiz ihtiyacı saklı kalarak, hemen baştan temelsiz beklentilere girmek gerektiği ifade edilmelidir. Sürüncemede kalmış Gümrük Birliği revizyonu ve Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ile Tercihli Ticaret Anlaşmaları (TTA) imza ve revizyonları kulvarında süratle mesafe alınması gerektiği de her daim vurgulanmalıdır.

Sarsılan seksen yıllık yerleşik mimarinin dönüşümünde hangi yol haritalarının şekilleneceği konusu henüz berraklık kazan(a)mıyor. 2025 yılının ikinci çeyreğine girilen bu günlerde belki de tartışmasız tek gerçek olarak karşımızda bu tespit varlığını koruyor.

X EĞİTİM TEKNOLOJİLERİ KONFERANSI

BU
KONFERANSTA
ÖĞRETMENLER
BASROLDE!

EĞİTİME SİHİRLİ DOKUNUŞ

FIRSAT KAYGI DÖNÜŞÜM

26 NİSAN 2025

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

#ETP2025

ETP.ORG.TR

@ETPISTANBUL

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR

yayin.tozok.org.tr

tozok1951

tozok1951

tozok.org.tr

YKS - 5

11-12-13-14 Nisan 2025

LGS - 4

25-26 Nisan 2025

YKS - 6

10-11-12-13 Mayıs 2025

LGS - 5

10-11 Mayıs 2025

YENİRENK

MEDYA YAYINCILIK REKLAMCILIK

SAN. VE TİC. LTD. ŞTİ.

BASKILI TEKSTİL ÜRÜNLERİ

HEDİYELİK ÜRÜNLER

REKLAM ÜRÜNLERİ

GRAFİK TASARIMI

MATBAA ÜRÜNLERİ

İLETİŞİM

+90 532 253 89 92

+90 533 052 95 30

+90 212 809 52 52

yenirenkurumsal@gmail.com

WEB

www.yenirenk.com.tr

ADRES

Yunus Emre Mahallesi Çapa Sokak No:1 / A

Boğazköy - Arnavutköy / İSTANBUL